

Kvalitetsrapport HiOA studieåret 2015-2016

INNHold

Forord	2
2. Oppsummering og videre arbeid	3
2. Nøkkeltall	5
3. HiOAs strategiske satsninger	7
4. Tilsyn og evaluering av studieprogrammer	10
5. Utdanningskvalitet	14
5.1 Inntakskvalitet	16
5.1.1 Bachelor- og masterutdanninger	16
5.1.2 Forskerutdanningene	19
5.2 Kvalitet på læringsmiljø, informasjon og infrastruktur.....	20
5.2.1 Bachelor- og masterutdanningene.....	20
5.2.2 Forskerutdanningene	23
5.3 Kvalitet på program	25
5.3.1 Bachelor- og masterutdanningene.....	25
5.3.2 Forskerutdanningene	28
5.4 Kvalitet på faglig utbytte	31
5.4.1 Bachelor- og masterutdanningene.....	31
5.4.2 Forskerutdanningene	37
5.5 Samfunnsrelevans	42
5.5.1 Bachelor- og masterutdanningene.....	42
5.5.2 Forskerutdanningene	44
6. Vedlegg.....	46

Forord

HiOA har som mål å utdanne fremragende kandidater, bidra med forskning og ny kunnskap til viktige områder som helse, velferd, økonomi, ledelse og teknologi. Samfunnet skal ha tillit til at det er høy kvalitet på faglig nivå og relevans i studentenes faktiske læringsutbytte. HiOAs langtidsplan og rektoratets uttalte politikk innebærer at høyskolen skal ta en særegen rolle som landets største leverandør av kunnskap og kandidater til velferdssamfunnet.

HiOAs kvalitetssystem ble godkjent av NOKUT i desember 2015, og vi har i studieåret 2015-2016 hatt stort fokus på kvalitetsarbeid for å sikre god kvalitet i studentenes utdanning. Kvalitetsarbeidet foregår på alle nivå i organisasjonen, og målet er en kvalitetskultur der studentene står i fokus.

I henhold til universitets- og høyskoleloven § 9-1 har høyskolestyret ansvar for at den faglige virksomheten holder høy kvalitet. Den årlige kvalitetsrapporten er en viktig kunnskapsbase for styrets vurdering av kvaliteten innen utdanning. Kvalitetsrapporten ser på om det er samsvar mellom høyskolens resultater sett opp mot mål og ambisjoner i HiOAs måltavle og i strategi.

HiOAs planlagte tiltak er i samsvar med de krav og forventninger som skisseres i Meld. St. 16 (2016–2017) *Kultur for kvalitet i høyere utdanning*. I det videre arbeidet er det også tatt hensyn til ny studiekvalitetsforskrift og studietilsynsforskrift.

I tildelingsbrevet for 2017 ber Kunnskapsdepartementet HiOA om å ha et spesielt fokus på lærerutdanningene. Det er her igangsatt en prosess og styret vil bli holdt løpende informert.

Kvalitetsrapporten er en oppsummering på institusjonsnivå, og er basert på fakultetenes studiekvalitetsrapporter, HiOAs studentundersøkelser, data fra DBH og NOKUTs Studiebarometer. Utdanningsutvalget og doktorgradsutvalget har gitt innspill til tiltak, mens læringsmiljøutvalget har bidratt til delen som omhandler læringsmiljø.

.....

Nina Waaler
Prorektor utdanning

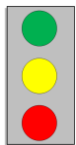
.....

Morten Irgens
Prorektor FoU

2. Oppsummering og videre arbeid

HiOA arbeider kontinuerlig med å videreutvikle kvaliteten i utdanningene. Fakultetenes kvalitetsrapporter, NOKUTs studiebarometer og HiOAs egne undersøkelser viser at det jobbes godt med kvalitetssikring og kvalitetsutvikling, men ting tar tid, og HiOA har fremdeles noen utfordringer knyttet til utdanningskvaliteten.

Nedenfor følger en kort oppsummering av de viktigste områdene.

= godt i rute

= arbeid i gang

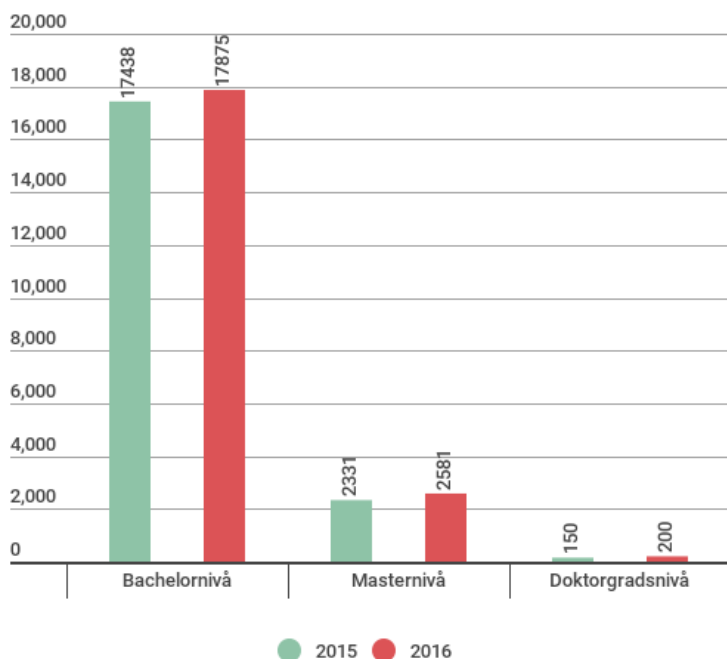
= tiltak må iverksettes

- **Søking:** HiOA har stabilt høye søkertall, og det er økning i antall førsteprioritetssøkere både til bachelor- og masterstudier. Høsten 2016 hadde HiOA det høyeste antallet kvalifiserte førstevalgssøkere per studieplass (Samordna opptak).
 - **Studiekvalitet:** NOKUTs Studiebarometer 2016 viser at HiOA har en liten fremgang i forhold til det nasjonale gjennomsnittet på indeksene medvirkning og relevans. Ellers er det stabile resultater når det gjelder studiekvalitet.
 - **Arbeidslivsrelevans:** HiOAs masterkandidater får i stor grad relevant jobb etter endte studier. De ville med stor sannsynlighet ha valgt samme utdanning og HiOA som lærested på nytt. Dette tolkes som uttrykk for generell tilfredshet med studiekvaliteten og relevansen av HiOAs masterutdanninger.
 - **Syssetting:** NIFUS kandidatundersøkelse fra 2015 viser at 82 % av HiOAs masterkandidater var yrkesaktive i relevant arbeid seks måneder etter endte studier. Dette er høyere enn for alle masterkandidater totalt sett der andelen er 75 %, og viser at HiOAs masterkandidater er attraktive på arbeidsmarkedet.
-
- **Medvirkning:** Studentenes opplevelse av medvirkning har bedret seg. De aller fleste emner evalueres nå, men det er for stor variasjon i hvorvidt resultater/endringer meldes tilbake til studentene.
 - **Praksis:** Representanter fra arbeids- og samfunnsliv må inkluderes tettere både i utforming av programplaner og i planlegging og gjennomføring av praksisperioder.
 - **Digitalisering:** HiOA er godt i gang med å prøve ut nye lærings- og vurderingsformer. Det er viktig og ønskelig å øke bruken av digitale verktøy og studentaktive læringsformer.
 - **Produksjon:** HiOA ligger over landsgjennomsnittet for høyskoler og universiteter når det gjelder studiepoengproduksjon og ligger så vidt under måltallet på 52.

- **Internasjonalisering:** Det er lave resultater på de fleste internasjonaliseringsindikatorne. Tilrettelegging for internasjonalisering «ute og hjemme» er en sentral del av et studieprogram. Det er økning i andel studenter som får undervisning på engelsk og som har hatt internasjonale gjesteforelesere, men andel studenter som reiser på utveksling er stabilt lav.
- **Gjennomstrømming:** Det er for lav gjennomstrømming og kandidatproduksjon på mange utdanninger. HiOA har et langsiktig mål om å øke gjennomstrømming og kandidatproduksjon på alle nivå.
- **Informasjon:** Studentene opplever at det er for mange informasjonskanaler å forholde seg til, og ansatte/undervisere mangler oversikt over hvilken informasjon som gis til studentene.
- **Helhet og sammenheng i studieprogrammene:** Det er behov for å tydeliggjøre helhet og sammenheng mellom læringsutbyttebeskrivelsene på program- og emnenivå ytterligere, og å sikre god formidling av programplaner til studentene.
- **Lokaler og luftkvalitet:** Det er nå som tidligere mangel på ledige rom, og luftkvaliteten oppleves som for dårlig.
- **Rekruttering:** HiOA har utfordringer med både søkertall og lavt oppmøte til flere masterutdanninger.
- **FoU + utdanning = sant:** Det er for lav kjennskap blant studentene til HiOAs forsknings- og utviklingsarbeid innenfor eget fagområde. Det er for få studenter som deltar i FoU-prosjekter.
- **Imøtekomme fremtidens behov:** Den teknologiske utviklingen vil medføre raske og store endringer i det arbeidslivet mange av våre kandidater skal ut i. Våre kandidater må gjøres bedre i stand til å møte fremtidens behov.

2. Nøkkeltall

HiOA har 20 500 studenter på utdanninger i første og andre syklus, samt 200 ph.d.-studenter (tredje syklus). Det er en god økning i antallet studenter på masterutdanninger (15 %-poeng økning fra 2015) og ph.d.-program (33 %-poeng økning fra 2015), mens antallet bachelorstudenter¹ er stabilt. Figur 1 viser antall registrerte studenter på bachelor-, master- og doktorgradsnivå.

Figur 1 Antall registrerte studenter på bachelor-, master- og doktorgradsnivå. 2015 og 2016 (kilde: DBH)

HiOA tilbyr et bredt spekter av høyere utdanning innen profesjonsrettede studier i Norge, og har i dag 50 bachelorprogrammer, 28 masterprogrammer og 6 doktorgradsprogrammer. I tillegg har vi en lang rekke halvårs- og årsstudier samt videre- og etterutdanninger på en rekke områder. Høgskolen har over 1300 UFF-ansatte hvorav 800 med førstestillingskompetanse.

Gjennomsnittsalderen for en HiOA-student er 29 år, og har ikke endret seg stort de siste årene. Sammenlignet med andre høgskoler og universitet har HiOA de eldste studentene sammen med Høgskolen i Sørøst-Norge (29 år) og Nord universitet (30 år). De øvrige har noe yngre studenter (UiO 26 år, NTNU 25 år, UiA 27 år og UiS 26 år i gjennomsnitt).

Ved HiOA er 69,5 % av studentene kvinner. Det er en noe høyere andel enn for de øvrige statlige høgskolene i landet, der kvinnene utgjør 66,3 % av studentmassen. Det er særlig

¹ Bachelornivået omfatter 3-årig bachelorutdanning og 4-årig grunnskolelærerutdanning, og disse to hadde 13 560 registrerte studenter i 2016 (66 % av den totale studentmassen). De øvrige utdanningene på bachelornivå er årsstudier, halvårsstudier og videreutdanninger.

helsefagutdanningene, lærerutdanningene og teknologiutdanningene som har en skjevhet i kjønnsbalansen.

Andelen av kandidater ved HiOA som får «ikke bestått» til eksamen var på 7,8 % i 2016. Dette er en liten nedgang fra tidligere år, og noe under snittet for statlige høyskoler (8,3 %). Her er det imidlertid til dels store variasjoner mellom studieprogrammene. Statlige høyskoler ligger 0,75 % over universitetene i andel ikke bestått.

Tabell 1 viser resultatoppnåelsen for utdanningsområdet i 2016. HiOA ligger over gjennomsnittet for UH-sektoren når det gjelder studiepoengproduksjon selv om vi ikke når måltallet for 2016. Det er positivt å se at antallet utvekslingsstudenter har økt, selv om vi heller ikke her nådde målet (om 805 utvekslingsstudenter). Andel studenter som gjennomfører på normert tid er stabil for bachelorutdanningene, men for masterutdanningene er andel som fullfører på normert tid noe lavere enn i 2014 og 2015.

Tabell 1 Resultatoppnåelse utdanning

Resultatoppnåelse utdanning	Resultat					Mål
	2012	2013	2014	2015	2016	2016
Antall egenfinansierte studiepoeng (SP) pr egenfinansiert heltidsekvivalent (årsgj.snitt) (HiOAs indikator)	52,5	50,8	51,8	51,6*	51,3	52
Antall utvekslingsstudenter (inn- og utreisende) med varighet ≥ 4 uker (HiOAs indikator)	704	709	773	681	760	805
Antall uteksaminerte kandidater – bachelor (HiOAs indikator)	2 832	2 815	2 980	3 080	3083	3 172
Antall uteksaminerte kandidater – master (HiOAs indikator)	279	318	371	383	493	479
Antall egenfinansierte SPE (HiOAs indikator)	12 064	12 152	12 841	13 262	13 332	
Andel som gjennomførte på normert tid – bachelor (KDs indikator)	54,1%	52,1%	54,3%	51,5%	51,4%	
Andel som gjennomførte på normert tid – master (KDs indikator)	32,3%	33,9%	48,7%	48,9%	41,7%	
Andel uteksaminerte kandidater tatt opp på doktorgradsprogram 6 år tidligere (KDs indikator)	55,6 %	36,8 %	33,3 %	75,0 %	60,0%	75 %
Erasmus+ (inn- og utreisende)			267	296	310	

* I 2015 ble 51,9 avlagte studiepoeng innrapportert, men dette inkluderte også eksternt finansierte studiepoeng og var dermed for høyt. 51,6 er korrekt resultat for 2015.

Kort status skikkethetsvurdering

I 2016 mottok institusjonsansvarlig for skikkethet 39 tvilmeldinger om skikkethet (mot 60 tvilmeldinger i 2015). Fem studenter ble veiledet ut av studiet, mens tre mistet studieretten. Seks

studenter er blitt funnet skikket gjennom utvidet veiledning og oppfølging, mens de øvrige er under fortsatt vurdering.

Kort status klagesaker og fuskesaker

Klagenemda behandlet 24 klagesaker (klage på vedtak om godskriving og fritak, klage over formelle feil ved eksamen, klage på avslag på søknad om opptak o.a.) og 32 fuskesaker (i hovedsak plagiering) i studieåret 2015-2016.²

3. HiOAs strategiske satsninger

Universitetssatsingen har stått sentralt i det strategiske arbeidet ved HiOA de siste årene, og søknad om å bli akkreditert som universitet leveres våren 2017. I tillegg har rektoratet to overordnede strategiske satsninger for å styrke utdanningskvaliteten ved HiOA: program for digitalisering av utdanning og prosjekt internasjonalisering. I tillegg kommer en rekke andre områder som det satses på videre fremover, og disse presenteres her kort.

Universitetssatsingen

HiOA leverer sin søknad for å bli akkreditert som universitetet i februar 2017. Begrunnelsen for å bli universitet er behovet for å styrke den faglige kvaliteten i utdanning og forskning innen institusjonenes fagområder. Universitetsstatus vil gi nødvendig faglig frihet og tyngde til å imøtekomme viktige utdannings- og forskningsbehov i samfunnet. Det gjør det mulig å skape sterke forskningsmiljøer og utdanninger som samsvarer godt med de store profesjons- og arbeidslivsrettede oppgavene. Universitetsstatus er et viktig bidrag for at institusjonens utdannings- og forskningsmiljøer kan få økt deltakelse og anerkjennelse i internasjonale og nasjonale kunnskapsnettverk.

Digitaliseringsprogrammet for utdanning

Digitaliseringsprogrammet for utdanning er godt i gang. Programmet skal posisjonere HiOA som en moderne og brukerorientert utdanningsinstitusjon for kunnskapsutvikling og læring ved bruk av teknologi. Den overordnede målsettingen er å bidra til økt utdanningskvalitet og gode læringsopplevelser. Nedenfor følger kort status for hvert av de fire delprosjektene.

Vurdering (eksamen)

HiOA vil fra april 2017 ha tatt i bruk Inspira som systemløsning for vurdering. Per i dag er nærmere 100 % av skriftlige eksamener under tilsyn og innleveringer digitale. Hovedoppgaven fremover er å stimulere til mer varierte lærings- og vurderingsformer ved at teknologi i større grad tas i bruk. Videre jobbes det systematisk med å digitalisere hele vurderingsprosessen fra oppgave til sensur og eventuell klage på sensur.

² Se rapporter for studieåret 2015-2016 fra skikkethetsansvarlig og klagenemda for ytterligere informasjon.

LearningLab

Det etableres en LearningLab som skal sikre at tilsatte får god veiledning og hjelp til å prøve ut og implementere ulike former for læringsteknologi ved HiOA. LearningLab er planlagt åpnet i august/september 2017 og skal blant annet være en inspirerende møteplass for utvikling og deling av digital undervisningspraksis.

Læringsplattform (LMS)

HiOA har valgt Canvas som ny leverandør av LMS. Prosjektet skal arbeide med å utvikle og implementere Canvas som et nav i det nye digitale læringsmiljøet ved HiOA. I det videre arbeidet med implementering og utvikling av plattformen er studenter og tilsatte sentrale brukergrupper sentralt. Den nye digitale læringsplattformen skal inneholde en rekke integrerte tjenester og vil samlet utgjøre det meste av HiOAs digitale læringsmiljø. Canvas skal piloteres allerede fra høsten 2017, og etter planen skal ny læringsplattform rulles ut for alle fra og med januar 2018.

Database for programplaner (EpN)

Målet for prosjektet er å få en digital, autoritativ kilde til program- og emneplaner, som kan effektivisere arbeidet både i administrasjonen og i fagmiljøene. Studentene skal oppleve at oppdaterte program- og emneplaner publiseres tidligere, og at de kan stole på at versjonen på nettsiden er den som gjelder. EpN piloteres første kvartal 2017, og endelig beslutning om videre utrulling tas våren 2017.

Prosjekt internasjonalisering

Arbeidet i prosjektet har som overordnet målsetning å øke graden av internasjonalisering i alle deler av HiOAs virksomhet. Prosjektet støtter institusjonens satsning på kvalitetsutviklingsarbeid med internasjonalisering som en viktig dimensjon. Arbeidet er organisert i fem delprosjekter med fokus på utarbeidelse av prosedyrer og planer for internasjonalisering, internasjonalisering av programplaner, internasjonalisering for vitenskapelige ansatte, parallellspråkklighet og studentmobilitet.

En hovedutfordring for økt internasjonalisering av HiOAs utdanninger er klarere føringer og bedre tilrettelegging for utveksling og «internasjonalisering hjemme» i studieprogrammene. To av tiltakene i prosjektet som særlig vil bidra positivt til dette er arbeidet med å revidere høgskolens retningslinjer for utarbeidelse av program- og emneplaner, slik at det gjennom planene legges til rette for økt synliggjøring og styrking av internasjonale perspektiver i utdanningene, samt et eget kompetansehevingstiltak i denne sammenheng. Målgruppen for det sistnevnte tiltaket er faglig og administrativt ansatte som arbeider med utvikling og revidering av programplaner ved fakultetene. Endringer i retningslinjene for å styrke internasjonaliseringsperspektivene i programplanene ferdigstilles våren 2017, mens kompetansehevingstiltaket blir videreført for flere av HiOAs fagmiljøer høsten 2017.

I 2016 reiste 364 av HiOAs studenter på utvekslingsopphold til utlandet. Dette tallet er omtrent det samme som i 2015, da 358 studenter reiste ut. Antall innreisende utvekslingsstudenter har økt jevnt de siste årene, med en økning til 328 studenter i 2016 mot 278 i 2015. I år er det dermed en balanse

mellom antall inn- og utreisende studenter, en utvikling som er særlig positiv sett i lys av kravene til dette fra Erasmus+ -programmet som etterstreber balanse i europeisk utveksling.

Utdanningsledelse

For å styrke kvalitet i utdanningene har prorektor for utdanning i samarbeid med HR satt i gang et arbeid for å utvikle et program i utdanningsledelse. Målgruppen er primært studieledere (ev. instituttledere der det ikke er studieledere). Planen er å gjennomføre en pilot av programmet våren 2017.

Merittering av undervisning

Ett av tiltakene for å styrke undervisningskvaliteten er å sidestille pedagogisk kompetanse med forskningskompetanse. God undervisning og pedagogisk kompetanse skal dokumenteres og gi status. NTNU og UiT har etablert et nasjonalt prosjekt for utvikling av et pedagogisk meritteringssystem. Prorektor for utdanning har i samarbeid med HR nedsatt en gruppe med mandat for å komme med forslag til hvordan en slik ordning kan implementeres på HiOA. Målet er å ha en ordning klar i løpet av 2017.

Senter for fremragende utdanning

HiOA kom helt til finalen i NOKUTs SFU-utlysning med prosjektet «Barn og unge på tvers» (INTERACT). Prosjektet er innovativt i måten det legger til rette for tverrprofesjonell samhandling på, mellom studenter fra helsefag, lærerutdanning og sosialfag – i utdanning og praksis. Prosjektet har blitt tildelt strategimidler fra HiOA til oppstart i 2017, med et klart mål om å levere ny søknad om SFU ved neste utlysning i 2019.

Kvalitet i praksis

HiOAs utdanninger er praksisnære, og store deler av utdanningene skjer ute i praksis. Kunnskapsbaserte praksisstudier betyr at studentene under veiledning trenes i å etterspørre, kritisk vurdere og bruke kunnskap fra forskning og erfaring. Kvalitetssikring av slik veiledet praksis har vært en utfordring i mange år. Det er utfordringer knyttet til volum og relevans av praksisplasser, kvalitet på praksisveiledning og samarbeid i det daglige arbeidet mellom utdanningsinstitusjoner og praksisinstitusjoner. De viktigste tiltakene HiOA jobber med nå, er formalisert veiledningskompetanse hos praksisveilederne, bedre integrasjon mellom teori og praksis i utdanningene, økt bruk av kombinerte stillinger og en enhetlig struktur og oppfølging av avtaler med praksisfeltet med god avklaring av partenes roller, ansvar og ressursinnsats.

Kvalitetskultur

HiOA har i studieåret 2015-2016 jobbet videre med å forankre kvalitetssystemet i organisasjonen, og fakultetene melder om at de jobber godt og målbevisst med kvalitetsutvikling. En sentral del av kvalitetskulturen som bygges ved HiOA er at alle emner blir evaluert, og at resultatene blir fulgt opp og rapportert tilbake til studentene. Alle fakultetene jobber systematisk med dette, og videre planer omfatter større grad av standardisering og felles rutiner for rapportering.

Videre jobbes det med å koble data fra kvalitetssystemet og HiOAs generelle virksomhetsstyring tettere sammen. HiOA har nylig startet en rullende ordning for ekstern evaluering av studier som gjennomføres i full skala i 2017.³

Kvalitet i master- og doktorgradsutdanningene

HiOAs masterutdanninger er i 2016 på nasjonalt nivå når det gjelder studiepoengproduksjon, men en pågående gjennomgang av studieporteføljen for masterutdanningene viser at det er utfordringer knyttet til rekruttering, gjennomføring på normert tid og yrkesrelevans for flere utdanninger. Det er satt i gang et arbeid for å konsolidere masterporteføljen for å styrke kvaliteten og stimulere til mer tverrfaglighet og en tettere kobling mot HiOAs forskningsgrupper og -miljøer. Dette arbeidet vil legges frem for styret som egen sak i løpet av vårsemesteret 2017.

Robuste doktorgradsprogrammer er viktige for at HiOA skal kvalifisere seg for universitetsakkreditering. Fakultetene og SPS arbeider med tiltak for å bedre rekrutteringen og gjennomstrømningen på doktorgradsutdanningene. I tillegg legger FoU-avdelingen til rette for institusjonsovergripende tiltak, som veilederkurs i regi av SPS og fellesarrangementer for stipendiatene.

4. Tilsyn og evaluering av studieprogrammer

Oppfølging tre år etter akkreditering

NOKUT følger opp utviklingen i akkrediterte studietilbud ved å sammenstille og vurdere tendenser på tvers av studiene uten å gå i dybden på det enkelte studium eller bruke sakkyndig vurdering. I mai 2015 startet NOKUT oppfølging av tre studier ved HiOA:

- Ph.d.-studiet i utdanningsvitenskap for lærerutdanning, akkreditert 14. februar 2012
- Masterstudiet i bibliotek – styring og ledelse, akkreditert 21. februar 2012
- Masterstudiet i universell utforming av IKT, 21. februar 2012

HiOA sendte inn informasjon til NOKUT i juni 2015. Utkast til samlerapport forelå i oktober 2015. Etter at institusjonene hadde gitt sine kommentarer, utarbeidet NOKUT endelig rapport om 35 studier som ble publisert i april 2016. Rapporten presenterer institusjonenes perspektiver på studentenes arbeidsomfang og arbeid med studienes læringsutbyttebeskrivelser. Det er også gitt kvantitative opplysninger om studienes fagmiljø som kan gi en indikasjon på om studiene fortsatt er i tilfredsstillende samsvar med forventningene. Det er første gang NOKUT har gjort en slik oppfølging, og rapporten har derfor også anbefalinger til NOKUTs metodeutvikling. NOKUT har registrert stor bredde i innrapportert informasjon, både positive eksempler og kritiske forhold. Oppfølgingen viser, ifølge NOKUT, at institusjonene jevnt over har et kontinuerlig blikk for tiltak som kan sikre og utvikle kvaliteten i studietilbudene, og funnene oppsummeres slik:

³ Se kapittel 4. Evaluering og tilsyn for mer informasjon

- De fleste studietilbudene har tilfredsstillende læringsutbyttebeskrivelser, men alle blir rådet til å tydeliggjøre dem.
- Institusjonenes oppfatning av hva som er og bør være arbeidsinnsatsen for en typisk student, er uklar. Institusjonene bør etablere rutiner som regelmessig kan sikre studienær dokumentasjon av hvordan studentene selv opplever sin arbeidsmengde.
- Det kan se ut til at institusjonene overvurderer studentrekrutteringen når de søker om akkreditering av nytt studietilbud. Her er resultatet noe usikkert fordi ikke alle institusjonene har tatt opp studenter umiddelbart.
- Ikke alle klarer å opprettholde fagmiljøets størrelse og profil slik de beskrev det i den opprinnelige søknaden. Kravet er at utdanningskvaliteten skal være i samsvar med de til enhver tid gjeldende bestemmelsene.
- Alle institusjonene har på en tilfredsstillende måte fulgt opp rådene fra de sakkyndige til videre utvikling.

I juli 2016 satte NOKUT i gang oppfølging av følgende studier ved HiOA:

- Masterstudiet i journalistikk, akkreditert 12. november 2012
- Ph.d.-studiet i bibliotek- og informasjonsvitenskap, akkreditert 13. september 2012
- Ph.d.-studiet i helsevitenskap, akkreditert 13. juni 2013

HiOA sendte inn informasjon til NOKUT i oktober 2016.

Tilsyn med BSV-utdanningene

NOKUT startet høsten 2015 tilsyn med barnevern, sosionom og vernepleierutdanningene (BSV-utdanningene). Tilsynet omfatter 35 utdanninger ved 16 institusjoner. Formålet med tilsynet er å stimulere til at institusjonene har løpende oppmerksomhet på utdanningskvaliteten og bidra til at forhold som ikke er tilfredsstillende, raskt og effektivt rettes opp. De første trinnene i tilsynet er derfor innsamling av informasjon, dialog og utvikling. Dersom det viser seg at dette ikke er tilstrekkelig, kan NOKUTs styre vedta å iverksette revidering av aktuelle utdanninger. Institusjonene ble bedt om å redegjøre for utdanningenes programplaner med særlig vekt på læringsutbytte og arbeidslivsrelevans, fagmiljø og FoU-aktivitet knyttet til utdanningene.

Egenrapport for HiOAs bachelorstudier i barnevern, sosialt arbeid og vernepleie ble sendt inn i januar 2016. Sakkyndige komiteer ble deretter oppnevnt av NOKUT. Tilsynsmøte ved HiOA ble gjennomført i april 2016. Utkast til sakkyndig rapport uten konklusjoner ble sendt til institusjonene i oktober 2016.

De endelige rapportene ble mottatt 2. februar 2017 og inneholder ett kapittel for hver av utdanningene som er blitt vurdert med konklusjon formulert i *må-punkter* og *bør-punkter*. Må-punktene er de sakkyndiges vurdering av hva som må endres for at krav i studietilsynsforskriften skal bli vurdert som oppfylt. Bør-punktene er anbefalinger for videre utvikling av utdanningene. 1. oktober er frist for å melde tilbake til NOKUT hvordan må-punktene og bør-punktene er fulgt opp. Deretter vil NOKUT vurdere om kravene i studietilsynsforskriften er oppfylt. Et viktig funn i tilsynet er at læringsutbyttebeskrivelsene må endres for 34 av de 35 utdanningene. Men fordi KD har varslet

ny nasjonal rammeplan for BSV-utdanningene, har NOKUT konkludert med at det er lite hensiktsmessig at hver institusjon skal utarbeide nye læringsutbyttebeskrivelser som en del av dette tilsynet. NOKUT skriver videre at for HiOAs del innebærer dette at høgskolen ikke må imøtekomme de sakkyndiges innvendinger som gjelder læringsutbyttebeskrivelsene for de tre utdanningene på overordnet nivå (studieprogramnivå) nå.

For bachelorstudiet i sosialt arbeid har de sakkyndige imidlertid også konkludert med at HiOA ikke har beskrevet og begrunnet i tilstrekkelig grad hvilke deler av utdanningen som er sentrale. Dette må gjøres, og i forlengelsen må høgskolen sikre at det er personer med førstestillingskompetanse i alle sentrale deler av studiet.

Ekstern evaluering

Periodisk ekstern evaluering av studiene er en del av høgskolens system for kvalitetssikring og kvalitetsutvikling. I 2015-2016 har det blitt jobbet med ekstern evaluering av 18 av HiOAs utdanninger. Ph.d.-programmer inngår også i dette, og som det eldste av disse programmene er profesjonsstudier evaluert.

Evalueringen av ph.d.-studiet i profesjonsstudier er avsluttet, og har bestått av tre stadier: internevaluering, eksternevaluering og nå oppfølging. Internevalueringen trekker fram mange styrker ved programmet som bør videreføres. De sentrale forbedringspunktene var gjennomføringstid, forbedret veiledning, bredere faglig nettverk og mer internasjonalisering. Den eksterne evalueringen konkluderer med at ph.d.-programmet fungerer godt og at kandidatene får relevant jobb etter fullføring. Komiteen har pekt på noen forbedringspunkter og foreslått tiltak. De to hovedområdene for forbedring er internasjonalisering og fullføringstid. Evalueringen har gitt et betydelig forbedret kunnskapsgrunnlag om forskerutdanning ved HiOA. Senter for profesjonsstudier har i tråd med diskusjoner i doktorgradsutvalget på institusjonsnivå, søkt å gi evalueringen et mandat og en utforming som kan fungere som modell for senere evalueringer. Komiteens rapport inneholder mange vurderinger som er relevante for de andre ph.d.-programmene ved HiOA og rapporten følges opp videre i SPS og av doktorgradsutvalget ved HiOA.

Tabell 2 viser alle utdanningene på bachelor- og masternivå som er blitt eksternt evaluert i løpet av 2015-2016. Ingen av evalueringene er endelig avsluttet. Flere av evalueringene skal behandles av HiOAs utdanningsutvalg våren 2017. De øvrige avsluttes sommer/høst 2017.

Tabell 2 Utdanninger som ble eksternt evaluert 2015-2016

Fakultet	Studium
HF	Masterstudiet i biomedisin
HF	Bachelorstudiet i samfunnsernæring
HF	Masterstudiet i samfunnsernæring
SAM	Bachelorstudiet i fotojournalistikk
SAM	Bachelorstudiet i journalistikk
SAM	Bachelorstudiet i sosialt arbeid
SAM	Masterstudiet i styring og ledelse

SAM	Masterstudiet i bibliotek- og informasjonsvitenskap
SAM	Masterstudiet i bibliotek - styring og ledelse
LUI	Bachelorstudiet i utviklingsstudier
LUI	Masterstudiet i yrkespedagogikk
LUI	Bachelorstudiet i idrett, friluftsliv og helse
TKD	Bachelorstudiet i drama og teaterkommunikasjon
TKD	Bachelorstudiet i produktdesign
TKD	Bachelorstudiet i ingeniørfag – elektronikk og informasjonsteknologi
TKD	Bachelorstudiet i ingeniørfag – bioteknologi og kjemi
TKD	Masterstudiet i universell utforming av IKT

I 2017 er det planlagt ekstern evaluering av flere studier på alle fire fakulteter. Tabell 3 viser en oversikt over studier per fakultet.

Tabell 3 Utdanninger som skal evalueres eksternt i 2017

Fakultet	Studium
HF	Bachelorstudiet i læringspsykologi
HF	Masterstudiet i rehabilitering og habilitering
HF	Bachelorstudiet i prehospitalt arbeid
SAM	Bachelorstudiet i medier og kommunikasjon
SAM	Bachelor- og årsstudiet i arkivvitenskap
SAM	Årsstudiet i økonomi og ledelse
LUI	Bachelorstudiet barnehagelærerutdanning, heltid
LUI	Bachelorstudiet lærerutdanning for tospråklige lærere
LUI	Fem yrkesfaglærerutdanninger (bachelorstudier)
TKD	Bachelorstudiet i ingeniørfag – energi og miljø i bygg
TKD	Bachelorstudiet i ingeniørfag – bygg
TKD	Bachelorstudiet i ingeniørfag – maskin
TKD	Bachelorstudiet i kunst og design
TKD	Masterstudiet i energi og miljø i bygg

Internt studietilsyn

Utdanningsutvalget, ledet av prorektor for utdanning, skal fra 2017 fastsette planer for internt tilsyn av studier i alle tre sykluser. Tilsynet fra institusjonsnivå skal bidra til kvalitetsutvikling og kontroll av hele studieporteføljen, og fange opp og ta hånd om sviktende kvalitet. Systematisk og jevnlig internt tilsyn skal bidra til å sikre at studier ved HiOA tilfredsstiller gjeldende regelverk, herunder studiekvalitetsforskriften og studietilsynsforskriften.

5. Utdanningskvalitet

HiOA har organisert arbeidet med å sikre utdanningskvalitet ut fra fem dimensjoner:⁴ 1) inntakskvalitet, 2) kvalitet på læringsmiljø, infrastruktur og informasjon, 3) kvalitet på program, 4) kvalitet på faglig utbytte og 5) samfunnsrelevans. I det følgende vil fakultetenes kvalitetsrapporter, hovedutfordringer og tiltak under hver dimensjon oppsummeres. Fremstillingen søker å gi et samlet bilde av situasjonen ved HiOA, og dette medfører at særtrekk ved ulike fakulteter og sentre ikke er omtalt her.

I årets rapport blir status, hovedutfordringer og tiltak for alle tre sykluser presentert under hver dimensjon. På sikt er målet å få en helhetlig fremstilling av de tre syklusene under hver dimensjon. I årets rapport er fremstillingen delt i to deler, ved at situasjonsbildet, hovedutfordringer og prioriterte tiltak først presenteres for bachelor- og masterutdanningene og deretter for forskerutdanningene.

HiOAs utdanningsutvalg og doktorgradsutvalg har bidratt aktivt til utforming av tiltakene i rapporten. Læringsmiljøutvalget ved HiOA har kommet med innspill og kommentarer til utfordringer og tiltak til det som omhandler læringsmiljøet.

Hvordan HiOA jobber med utdanningskvalitet er her basert på, og illustrert ved hjelp av, fakultetenes kvalitetsrapporter for studieåret 2015–2016 (alle tre sykluser) og ulike undersøkelser som omfatter første og andre syklus (se tabell 4). Vi gjør oppmerksom på at selv om kvalitetsrapporten gjelder for studieåret 2015–2016, så er nyere data og undersøkelser inkludert for å gjøre rapporten mest mulig fremtidsrettet.

Tabell 4 Oversikt over HiOAs og NOKUTs undersøkelser

Studiestartundersøkelsen	Årlig undersøkelse til alle nye studenter på bachelorutdanninger og årsstudier ved HiOA. Sist gjennomført høsten 2016.
Førsteårsstudenten	Årlig undersøkelse til alle studenter ved HiOA som er i gang med første studieår av et bachelorprogram, 4-årig lærerutdanning eller masterprogram. Sist gjennomført våren 2016.
Studiebarometeret, NOKUT	En årlig, nasjonal undersøkelse som NOKUT sender ut til alle som er i gang med andre studieår av et studieprogram (bachelor- og masternivå) ved norske universiteter og høyskoler. Sist gjennomført høsten 2016.
Sisteårsstudenten	Årlig undersøkelse til alle studenter ved HiOA som er i siste studieår av et bachelorprogram eller 4-årig lærerutdanning. Sist gjennomført våren 2016.
Kandidatundersøkelsen 2016	Undersøkelse som kartlegger kandidatenes innpass i arbeidslivet og tilfredshet med utdanningen. Sendes ut til alle som har fullført gradsgivende utdanning i løpet av siste fem år. Sist gjennomført blant kandidater fra masterutdanningene ved HiOA, våren 2016.
Arbeidsgiverundersøkelser	Profesjonsrettet undersøkelse som kartlegger erfaringer fra relevante grupper blant arbeidsgivere som har rekruttert kandidater fra HiOA. Det er gjennomført åtte arbeidsgiverundersøkelser for ulike profesjonsutdanninger i perioden 2014–2016.

⁴ Som vedtatt i System for kvalitetssikring og kvalitetsutvikling av utdanningene ved HiOA (10.02.2015). Navn på kvalitetsdimensjon 2 og 3 er noe endret her, dette for i større grad å gi en dekkende beskrivelse av de temaene som omhandles.

Underviserundersøkelsen, NOKUT	Spørreundersøkelse blant vitenskapelig ansatte i utvalgte utdanninger, gjennomført av NOKUT våren 2016. Lansert på frokostmøte 10.01.17.
-----------------------------------	---

Avslutningsvis i rapporten (som vedlegg) ser vi nærmere på resultatene på noen utvalgte områder fra HiOAs studentundersøkelser og fra Studiebarometeret. Undersøkelsene er nå gjennomført flere år på rad, så det er mulig å se utviklingstrekk i tillegg til forskjeller mellom de ulike fakultetene. Det presenteres også en analyse av hva som har størst betydning for tilfredshet med studieprogrammet.

5.1 Inntakskvalitet

Dimensjonen omfatter søkertall og studentenes faglige grunnlag ved opptak til HiOAs utdanninger. Hvordan vi markedsfører, informerer og veileder søkere påvirker inntakskvaliteten. For forskerutdanningene omfatter dimensjonen også kvalitetssikring av faglig sakkyndig vurdering av søkere.

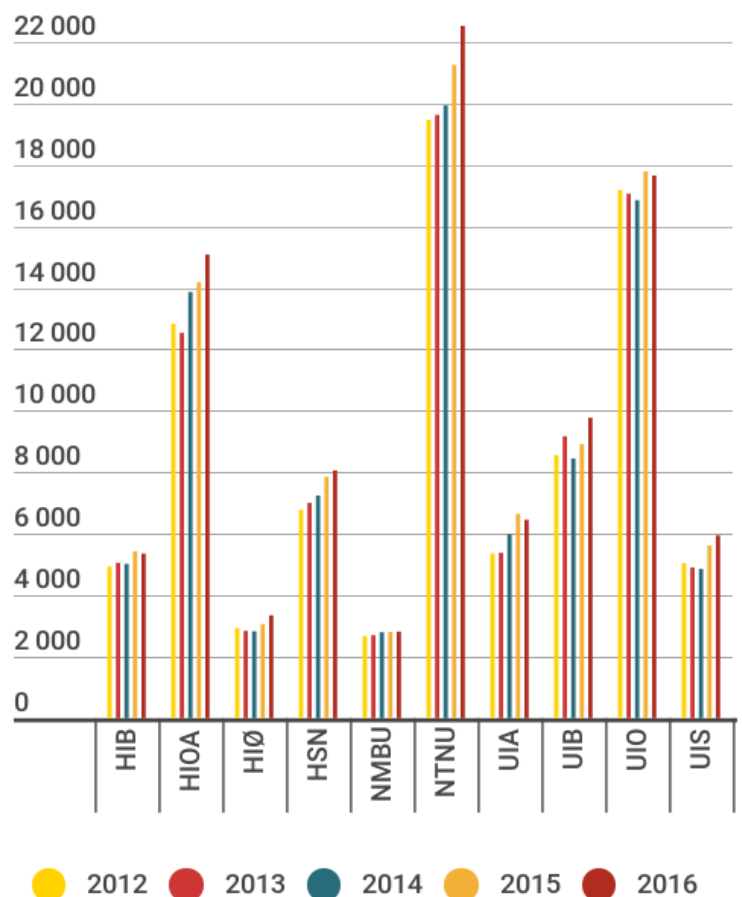
5.1.1 BACHELOR- OG MASTERUTDANNINGER

Søkertall fra Samordna opptak viser at HiOA har stabilt høye søkertall. Figur 1 viser at bare NTNU og UiO har flere studenter som søker seg til deres institusjoner. Figuren viser også at HiOA har hatt en vekst i antall førsteprioritetssøkere de tre siste årene.

For studieåret 2015-2016 mottok HiOA 14 187 førstevalgssøknader gjennom Samordna opptak. Dette økte ytterligere til 15 086 i 2016⁵ og gav 2,7 kvalifiserte førsteprioritetssøkere per studieplass. HiOA har hatt en vekst i antall kvalifiserte førstevalgssøkere de tre siste årene, og høsten 2016 var det ingen andre universiteter eller statlige høyskoler som hadde like mange kvalifiserte førstevalgssøkere per studieplass som HiOA.

Antall møtte studenter per studieplass har ligget stabilt på 1,1 siden 2012.

Nasjonalt ser vi at søkertallene for 2016 øker for fagområdene helsefag, lærerutdanning og real-/teknologifag. Tilsvarende økning ser vi for sykepleierutdanningen ved HiOA, der søkertallene økte med hele 30 % fra året før (45 % ved Pilestredet, 6 % ved Kjeller og 5 % i Sandvika). Vi hadde også gode søkertall til vernepleie,

Figur 1 Antall førsteprioritetssøkere 2012–2016, utvalgte læresteder (kilde: Samordna opptak)

⁵ Opptakstall for 2016 gjelder studieåret 2016-2017, og inkluderes her siden analyser av dette opptaket foreligger. Se Opptaksrapport 2016, utarbeidet av Seksjon for opptak og veiledning, for mer informasjon.

farmasi, sosialt arbeid og barnevern. Søkingen til lærerutdanningene var stabil, mens ingeniørstudiene hadde en nedgang.⁶

Statistikk over gjennomsnittlig opptakspoeng⁷ viser at det er en stabil inntakskvalitet på overordnet nivå ved HiOA. Tabell 5 viser gjennomsnittlige opptakspoeng for HiOA siden 2012, samt for andre utvalgte læresteder.

Tabell 5 Gjennomsnittlige opptakspoeng for HiOA og andre institusjoner 2012-2016

Lærested	2012	2013	2014	2015	2016
UiO	43,58	43,79	43,92	43,95	44,21
UiB	43,46	43,42	43,72	43,54	43,91
NTNU	45,39	45,66	46,2	46,31	43,27
NMBU	41,93	41,78	42,82	43,11	43,17
HiB	39,71	40,05	40,37	40,04	40,13
UiA	39,12	39,29	39,19	39,37	39,54
HiOA	39,53	39,55	39,30	39,52	39,30
UiS	39,12	39,36	39,43	39,36	39,23
HSN	37,58	37,65	37,76	37,78	38,09
HiØ	37,04	37,2	37,54	37,31	37,28
Universiteter (gjennomsnitt)	42,56	42,65	42,71	42,83	41,92
Statlige høyskoler (gjennomsnitt)	38,05	38,11	37,92	37,88	37,34

Det er altså ingen endring i gjennomsnittlig karakternivå fra videregående skole for søkere tatt opp som studenter, men det er store variasjoner etter studium. Ved 26 av våre 72 studier var det en økning i poenggrensen ved hovedopptaket for studieåret 2016–2017. Aller høyest poengsum måtte man nå ha for å komme inn på årsstudiet i økonomi og ledelse (61,4 poeng i ordinær kvote). Det var en nedgang i poengsum for 20 studier, mens alle kvalifiserte søkere kom inn ved 21 studier (yrkesfaglærerutdanningene, grunnskolelærerutdanning trinn 1-7 og bachelorutdanningene i ingeniørfag). De øvrige studiene hadde ingen endring eller ikke oppgitte poenggrenser.

Det er en liten økning i søkertallene til masterutdanningene i 2016, og endringen i vurderingen av C-kravet for å bli kvalifisert til opptak har bidratt til en god økning i antall kvalifiserte søkere per studieplass.⁸ Søkertallene økte fra 1,7 førsteprioritetssøkere per studieplass i 2015 til 2,1 i 2016.

I 2016 var det for første gang 1,0 møtt student per studieplass ved masterutdanningene ved HiOA. Det er store forskjeller mellom de ulike utdanningene, fra 0,4 til 1,7 oppmøtte studenter per studieplass. Tilbakemeldinger fra fakultetene og en pågående gjennomgang av studieporteføljen på masternivå viser at HiOA har utfordringer med både søkertall og lavt oppmøte (rekruttering) til flere

⁶ Studieplassene på ingeniørutdanningene ble likevel fylt opp på grunn av et stort antall søkere gjennom treterminordningen (treterminordningen er et tilbud til dem som har generell studiekompetanse, men som mangler nødvendig matematikk og/eller fysikk for opptak til ingeniørutdanning).

⁷ Karakterpoengsum, ikke medregnet realfags- og språkpoeng eller andre tilleggspoeng.

⁸ Fastsatt i forskrift om opptak til studier ved HiOA 15.12.15.

masterutdanninger. Selv om vi i større grad enn tidligere fyller opp studieplassene, faller en for stor andel potensielle studenter fra i perioden mellom tilbud om studieplass og studiestart.

HiOA har ambisjon om at en større andel av våre bachelorstudenter går direkte videre til masterstudier. Kandidatundersøkelsen blant masterkandidater fra 2016 viser at halvparten har bachelorgraden fra HiOA. En tilsvarende undersøkelse blant bachelorkandidater fra HiOA viser at bare 14 % studerer videre etter endt utdanning.

HiOA jobber kontinuerlig med å markedsføre og profilere seg overfor potensielle studenter, men fakultetene er usikre på om den informasjonen som gis er tydelig nok når det gjelder faglig innhold og forventningsavklaringer. Dette gjelder både for bachelor- og masterutdanningene.

HOVEDUTFORDRINGER

- Antallet kvalifiserte førsteprioritetssøkere er tilfredsstillende på overordnet nivå, men det er store variasjoner mellom ulike utdanninger.
- Det er, spesielt for masterutdanningene, et stort frafall av søkere som har takket ja til studieplass, men som ikke møter til studiestart.
- Presentasjon og profilering av utdanningene, samt informasjonen ut til potensielle studenter, må spisses ytterligere.

STATUS PÅ TIDLIGERE TILTAK

I 2015–2016 ble det jobbet mye med innføringen av karakterkrav 4 i matematikk til grunnskolelærerutdanningene, og forprøve ble gjennomført. Sykepleierutdanningene ble gjennomgått og evaluert, og effektene av en rekke gjennomførte tiltak vises nå i studenttilfredshet og søkertall. HiOA, både sentralt og på fakultetene, har jobbet med informasjon, studentrekrutterings- og markedsplaner for utdanninger som har for lave søkertall og/eller et for lavt oppmøte, og dette arbeidet fortsetter i 2017. Arbeid med kvalitetssikring av nettsider og stimulering til mangfold i rekrutteringen videreføres også.

NYE TILTAK

Tiltak	Syklus	Ansvarlig
Styrke markedsføring og profilering av masterutdanningene, særlig masterutdanningene med færre enn 20 kandidater.	2	FAK (i samarbeid med STU og SK)
Få hjelp av interne alumner (masterstudenter) for å øke andel studenter som går direkte videre fra bachelor- til masterutdanning.	2	FAK (i samarbeid med SK)
Kontakte masterstudentene raskere etter tilbud om plass for å sikre høy grad av oppmøte ved studiestart.	2	FAK (i samarbeid med SK)
Målrrette HiOAs samlede innsats for å profesjonalisere og styrke samarbeidet med videregående skoler i Oslo og Akershus.	1	SK (i samarbeid med FAK)

5.1.2 FORSKERUTDANNINGENE

Programmene har oppgitt faglig bakgrunn, utdanningsinstitusjon, eventuell ekstern finansiering og karakternivå på søkere som har blitt tatt opp. Ikke alle programmer har rapportert kvalifiserte søkere per utlyste stipendiatstilling eller tydeliggjort hvordan det faglige grunnlaget ved opptak er vurdert. Flere programmer rapporterer om en positiv utvikling i kvalitetssikring av faglig sakkyndig vurdering og rutiner for opptak. Flere eksternfinansierte ph.d.-studenter krever tiltak som fremmer tilknytning og tilhørighet til programmet. Rapporteringen for flere kvalitetsdimensjoner viser at det er behov for bedre oppfølging av alle ph.d.-studenter som gruppe, inkludert god integrering av ph.d.-studenter som ikke er tilsatt ved HiOA.

Noen programmer har fortsatt utfordringer med koordinering eller informasjonsflyt mellom program, institutt eller fakultet, en utfordring som i rapporteringsåret synes å ha vært størst på programmet i utdanningsvitenskap. I tilsettings- og opptaksprosesser kan det føre til at utlysninger av stipendiatstillinger ikke har tilstrekkelig tilknytning til et sterkt forskningsmiljø eller forskningsgruppe. De programmene som har utfordringer på områder hvor andre synes å lykkes, bør lære av disse. Dette formidles til ledere på program-, institutt- og fakultetsnivå, inkludert administrative ledere. Noen programmer ønsker eller evner ikke å rekruttere internasjonalt. Dette er en utfordring ledelsen vil arbeide med i år. Atferdsanalyse er et eksempel på et program som er dyktig til å rekruttere ph.d.-studenter fra utlandet. Å rekruttere mer og bedre internasjonalt kan både være et middel for å få flere, godt kompetente søkere, og det kan sikre mer av relevante internasjonale perspektiver inn i programmene.

HOVEDUTFORDRINGER

- Enkelte programmer har for få søkere
- Enkelte programmer bør styrke internasjonal rekruttering av ph.d.-studenter
- Det er fortsatt for dårlig koordinering mellom enkelte programmer og deres administrative enheter, og dermed også mellom tilsetting og opptak. Dette kan medføre at tilsettinger skjer uten tilstrekkelig tilknytning til fagmiljøer eller forskergrupper

(PRFOU = prorektor for FoU, E = enhetene/programmene i fakulteter og sentre)

VIDEREFØRINGER AV TILTAK

Tiltak	Syklus	Ansvarlig
Forbedre profileringen av programmene på nettsider og i andre medier	3	PRFOU, E
Analysere søkergrunnlagene	3	E
Lage retningslinjer om hvordan prosjektbeskrivelsene skal springe ut av og rettes inn mot veldefinerte fagmiljøer og forskergrupper	3	PRFOU
Utvikle retningslinjer for koordinering mellom program og administrativ enhet, og spesielt mellom prosessene for tilsetting og opptak	3	PRFOU

NYE TILTAK

Tiltak	Syklus	Ansvarlig
Etablere et prosjekt for å styrke internasjonal rekruttering	3	PRFOU

5.2 Kvalitet på læringsmiljø, informasjon og infrastruktur

Dimensjonen omfatter kvalitetssikring av det fysiske, organisatoriske og psykososiale læringsmiljøet. Dette inkluderer studentenes tilfredshet med mottak ved studiestart, kvaliteten på informasjon og infrastruktur, samt studentenes opplevelse av medvirkning. For forskerutdanningene omfattes også tilrettelegging for deltakelse i faste og midlertidige utvalg.

5.2.1 BACHELOR- OG MASTERUTDANNINGENE

8 av 10 bachelorstudenter er alt i alt fornøyd med studiestarten.⁹ Andelen tilfredse studenter har vært svakt økende fra 2014 til 2016. Til tross for en overordnet, generell tilfredshet, er det flere forhold studentene ikke er like godt fornøyd med, nemlig informasjon om pensum, timeplanssystemet og informasjon om fadderordningen. Misnøye med informasjon skyldes i stor grad at studentene opplever å ha for mange informasjonskilder å forholde seg til, samt at de elektroniske systemene som benyttes, som Fronter og WebUntis, ikke fungerer tilfredsstillende nok. Dette kommer frem både i studentundersøkelsene og tilbakemeldingene fra fakultetene. HiOAs mål er å ha en teknisk god løsning som fungerer for alle studieprogram, ivaretar studentenes behov for planlegging av studiehverdagen og gir forutsigbarhet i undervisningsplanleggingen.

Det er en stabil tilfredshet med informasjon på overordnet nivå fra 2015 til 2016.

Førsteårsstudentene er middels enige i at de får god informasjon om pensum, undervisning og eksamener.¹⁰ Det fremkommer også at omfanget av endringer i timeplaner generelt er stort ved hele høgskolen.

Min Side ble lansert høsten 2015 for å samle all informasjon til studentene på ett sted. Nettsiden henter informasjon fra FS og WebUntis for visning av emner som er registrert på studenten, samt timeplan for de emnene studenten tar inneværende semester. Min Side får etter snart to års bruk gode tilbakemeldinger fra studentene,¹¹ og rundt 2 av 3 studenter logger seg inn på en «vanlig» mandag. Fakultetene gir tilbakemelding om at nettsiden ikke fungerer optimalt ennå, og at det er problematisk at undervisere ikke har mulighet til å sjekke hvilken informasjon som gis studentene.

Læringsmiljøutvalget (LMU) ved HiOA har en sentral rolle i arbeidet med å sikre studentenes sikkerhet og velferd ved institusjonen.¹² Utvalget har også fokus på å sikre kanalene ut mot studentene (nettsider, infoskjermer, bedre skilting og aktive digitale flater) videre fremover. LMU sikrer dessuten at henvendelser til Si-ifra-systemet, med bakgrunn i både fysisk og psykososialt læringsmiljø, blir håndtert på en god måte.

⁹ Fra Studiestartundersøkelsen

¹⁰ Gjennomsnittlig score lik 3,4 i både 2014, 2015 og 2016 (på 5-punkts skala der 5 er høyest score)

¹¹ SK gjennomførte en brukerundersøkelse i februar 2016 der 80% av studentene oppgir at de er fornøyd eller meget fornøyd med Min side. Utfordringene for de resterende 20% av studentene er spesielt knyttet opp mot hvordan fakultetene håndterer timeplanleggingen på studieprogrammer med mye praksis.

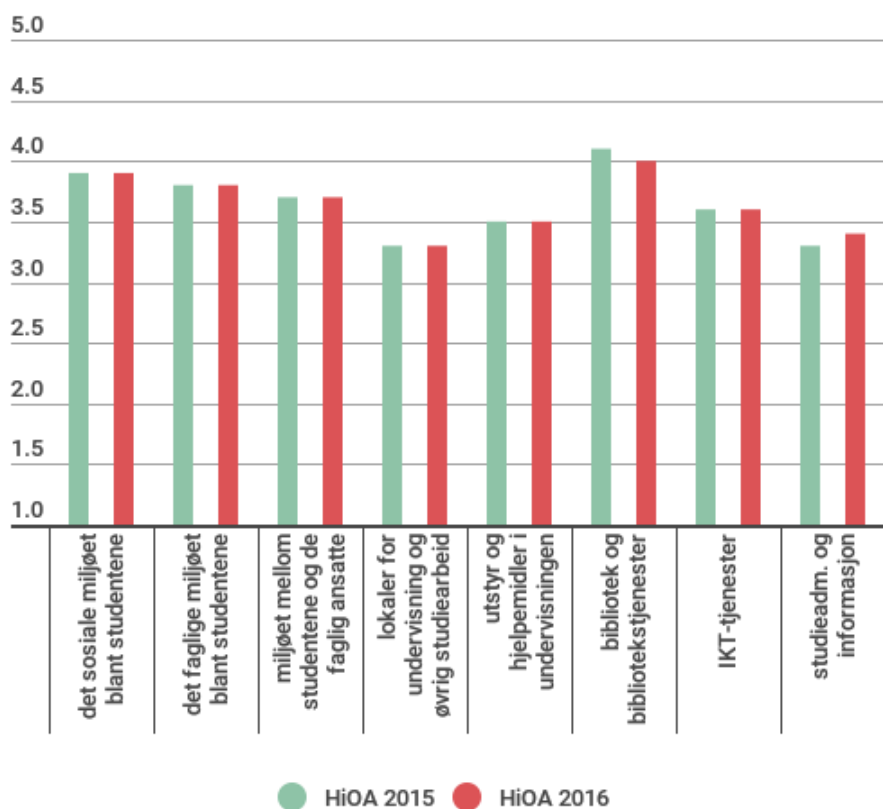
¹² Se LMUs årsrapport for studieåret 2015-2016 for mer informasjon

Når det gjelder infrastruktur, er studentenes tilfredshet med lokaler, og utstyr og hjelpemidler i undervisningen, samt tilfredsheten med IKT-tjenester, den samme som i 2015.¹³ Det er fortsatt problemer med dårlig luftkvalitet og mangel på ledige rom, samt mangel på ledige bord og stoler i fellesarealene.¹⁴ Dette er forhold som det jobbes med, og henvendelser fra studenter og andre følges opp i den grad det er mulig.

Bibliotek og bibliotekstjenester er de tjenestene innen undervisning og læringsstruktur som studentene er mest fornøyd med. Læringssenter og bibliotek gjennomførte en brukerundersøkelse høsten 2016, der 81 % svarte at de brukte biblioteklokalene daglig, ukentlig eller månedlig. Flere og bedre studentarbeidsplasser i biblioteket har vært med på å øke besøkstallene.

Tilfredsheten med både det faglige og det sosiale miljøet blant studentene er stabil.¹⁵ 3 av 4 førsteårsstudenter sier at det var lett å bli kjent med medstudenter på kullet som de kan jobbe sammen med, og at det sosiale miljøet på studiet er godt.

Figur 2 oppsummerer resultatene for området studie- og læringsmiljø i Studiebarometeret. Det er bare mindre endringer fra 2015 til 2016 på disse spørsmålene.

Figur 2 Gjennomsnittlig score på spørsmål om studie- og læringsmiljø, Studiebarometeret 2015 og 2016.

¹³ Fra Studiebarometeret 2016.

¹⁴ Dette viser både studentundersøkelsene og fakultetenes innspill.

¹⁵ Studiebarometeret 2016.

Et godt læringsmiljø kjennetegnes også av studentmedvirkning og gode strukturer for studentdemokrati. Studentene ved HiOA er relativt godt fornøyd med det lokale studentdemokratiet, mens de er mindre fornøyd med muligheten til å påvirke innhold og opplegg i studieprogrammet de går på.¹⁶ Dette samsvarer med at bare 2 av 3 sisteårsstudenter opplever at de har god anledning til å evaluere undervisningen i alle emner. Tiltroen til at lærerne bruker evalueringene til å forbedre studieprogrammet er relativt lav. Det er ingen endringer fra 2015 til 2016 når det gjelder dette.¹⁷

Fakultetene melder om en økning i antall emner som evalueres, og at dette nå gjelder størsteparten av emnene. Både kvalitet på gjennomføring og rapportering varierer. Det er også variabelt hvorvidt resultatene fra evalueringene følges opp og meldes tilbake til studentene, og fakultetene etterlyser felles rutiner for dette arbeidet.

HOVEDUTFORDRINGER

- Studentene opplever at det er for mange informasjonskanaler å forholde seg til, og ansatte har ikke har en tilstrekkelig god oversikt over hvilken informasjon som gis hvor til studentene.
- Det er fortsatt mangel på ledige grupperom, og luftkvaliteten oppleves som dårlig.
- Studentene opplever at grad av medvirkning har bedret seg, men at det fortsatt er behov for å styrke både faglig og sosial medvirkning.
- De aller fleste emner evalueres nå. Det er dog for stor variasjon i hvorvidt resultater fra evalueringene meldes tilbake til studentene.

STATUS PÅ TIDLIGERE TILTAK OG SATSNINGER

I etterkant av SiOs SHoT-undersøkelse fra 2014¹⁸ har HiOA gjennomført en rekke grep for å styrke rammene rundt studielivet. Vi har blant annet satset på økt foreningsvirksomhet, og HiOA har nå over 50 registrerte foreninger. Det jobbes videre med å øke antallet foreninger slik at alle studenter skal kunne finne en forening som passer for seg. I et mangfoldperspektiv har de internasjonale studentene blitt bedre integrert ved at de er en del av den sentrale ordningen med felles studiestart og fadderaktiviteter. Fadderordningen ved HiOA har også gjort andre grep for i større grad å ivareta mangfoldet av studenter. HiOA har også jobbet med informasjonstiltak, og nettportalen Min Side er blitt godt mottatt av studentene. Denne skal videreutvikles og kvalitetsikres med mål om å sikre bedre samspill mellom kanaler som benyttes. MazeMap skal videreutvikles for å gi studentene er bedre oversikt over ledige rom. I tillegg har satsningen på HiOA karriere vært vellykket. Tjenesten har fokusert på å nå ut til studenter med ulike aktiviteter, tilpasset der de er i studieløpet. Tilbudet har omfattet kurs, veiledning og flere typer møteplasser mellom nåværende studenter, alumner og arbeidsgivere.

¹⁶ Studiebarometeret 2016.

¹⁷ Sisteårsstudenten 2015 og 2016.

¹⁸ Studentenes helse- og trivselsundersøkelse (SHoT) viste en markant økning i antall studenter som opplever utfordringer i studiehverdagen og som sliter med psykiske plager.

NYE TILTAK

Tiltak	Syklus	Ansvarlig
Innføre ny digital læringsarena (Canvas) for å legge til rette for mer enhetlig informasjons- og samspillsarena.	Alle	STU (i samarbeid med IT og FAK)
Innføre Emneplanlegging på nett (EpN) for å sikre mer enhetlig informasjon om emner.	1 og 2	SK (i samarbeid med FAK)
Effektivisere timeplanleggingsprosessen ved HiOA for å sikre god utnyttelse av lokaler og bedre oversikt over ledige rom.	1 og 2	STU (i samarbeid med FAK)
Resultater av og tiltak på bakgrunn av emneevalueringer skal fremkomme skriftlig og godt tilgjengelig for studentene.	1 og 2	FAK (i samarbeid med STU)
Styrke studentinvolvering i undervisningen, i utarbeidelse av programplaner, og i valg av undervisningsformer og læringsverktøy.	1 og 2	FAK (i samarbeid med STU)

5.2.2 FORSKERUTDANNINGENE

Rapporteringen fra programmene viser at ph.d.-studentene stort sett er fornøyde med infrastruktur og informasjon og at programmene forsøker å løse problemer når de oppstår. Det synes å være noen utfordringer med fysisk og organisatorisk miljø; det er viktig å ha oppmerksomhet mot dette i en fase hvor programmene er i rask vekst. Det samme gjelder tilgang på god og oppdatert informasjon om programmene og programgjennomføring. Flere melder om et udekket behov for å gi tilbud om arbeidsplass til alle, også ph.d.-studenter som ikke er tilsatt ved HiOA (dvs. eksterne ph.d.-studenter). Enkelte melder om IKT-problemer og behov for bedre oppfølging fra BIT. I rapportene fra SPS og LUI omtales utstyrsmangler. Flere melder om behov for gjennomgang og forbedring av nettinformasjon.

Programmenes nettsider og nettsider rettet mot søkere og ph.d.-studenter er mangelfulle eller vanskelig tilgjengelige. Det pågår arbeid med HiOAs nettsider som påvirker enhetenes arbeid på en uheldig måte, ved at relevant informasjon har gått tapt, eller ved at nødvendig informasjon faller ut eller plasseres slik at den er vanskelig å søke opp. Det gjøres stadig forsøk på forbedringer, men her er det åpenbare utfordringer.

Det er igangsatt initiativer for å utvikle felles faglig-sosiale møteplasser for alle ph.d.-studentene på tvers av programmene, med en intensjon om å ha minst ett slikt arrangement pr. semester fom studieåret 2016-2017. Fokus er på en nødvendig styrking av ph.d.-studentenes generelle kompetanse (*transferable skills*). Det er også mange initiativer og tiltak ved det enkelte program som sikrer flere møteplasser for ph.d.-studentene lokalt.

Det arbeides langsiktig med å styrke forskningsstøttetjenester overfor forskere, fakulteter og sentre. Dette gjøres dels ved organisatoriske tiltak, men også gjennom rekruttering. Det er etablert en gruppe forskningsbibliotekarer i Seksjon for bibliotek og læringssenter og en gruppe for FoU-støtte i

IKT-avdelingen. Gruppen for prosjektstøtte i Avdeling for FoU er styrket. Det samme gjelder gruppen for verdiskaping, innovasjon og entreprenørskap ((VIE). Et prosjekt kalt *FoU-støtte 2.0* er igangsatt studieåret 2016-2017. Prosjektet skal utvide og formalisere koordineringen av forskningsstøtten både horisontalt og vertikalt.

HOVEDUTFORDRINGER

- Det er for få studentarbeidsplasser, spesielt for ph.d.-studenter som ikke er tilsatt ved HiOA.
- Den tilgjengelige informasjonen om ph.d.-programmene på nettsidene, på norsk og engelsk, er ikke dekkende
- Ph.d.-studentene trenger et bredere tilbud knyttet til generell kompetanse (*transferable skills*)

VIDEREFØRINGER AV TILTAK

Tiltak	Syklus	Ansvarlig
Tilby komplett og god programinformasjon på norsk og engelsk	3	E

NYE TILTAK

Tiltak	Syklus	Ansvarlig
Kartlegge ytterligere infrastruktur- og støttebehov for FOU og BOA	3	PRFOU
Foreslå koordinerings- og utviklingstiltak på det administrative området for ph.d.-studiene	3	PRFOU
Revidere ph.d.-forskrift og ph.d.-håndbok (norsk og engelsk)	3	PRFOU
Utvikle bedre og mer tilgjengelige nettsider for ph.d.-studentene (norsk og engelsk)	3	PRFOU, E
Gjennomføre prosjektet «FOU-støtte 2.0» (Bedre forskningsstøtte til fakulteter og sentre)	3	PRFOU

5.3 Kvalitet på program

Dimensjonen omhandler kvalitetssikring av de faglige rammene for utdanningene; hvordan emner og eventuell praksis henger sammen, og om det er god sammenheng mellom de ulike elementene i programplanen. Tilrettelegging for internasjonalisering og kjennskap til relevant forskning og utviklingsarbeid er sentralt for bachelor- og masterutdanningene, mens sammenhengen mellom angitt læringsutbytte, innholdet i og organiseringen av opplæringsdelen og avhandlingsdelen er sentralt for forskerutdanningene.

5.3.1 BACHELOR- OG MASTERUTDANNINGENE

Læringsutbyttebeskrivelsene beskriver det totale læringsutbyttet for en utdanning definert i kunnskap, ferdigheter og generell kompetanse. 6 av 10 studenter kjenner godt til læringsutbyttebeskrivelsen for sitt studieprogram, og en økende andel av studentene synes at alle emnene i studieprogrammet har vært nyttige.¹⁹ Når det gjelder eksamens- og vurderingsformer, mener studentene at disse i stor grad krevde forståelse og resonnement, og at de handlet om sentrale deler av stoffet. De mener i noe mindre grad at eksamens- og vurderingsformene oppfordret til bruk av kunnskap fra flere emner for å løse oppgavene.²⁰

Antallet kandidater som har gjennomført skriftlig eksamen under tilsyn er stabilt fra 2015 til 2016, mens antallet som har blitt vurdert ved hjelp av innleveringer og muntlig/praktisk eksamen, har økt. Tabell 6 viser antall kandidater som har gjennomført de ulike vurderingsformene i 2015 og 2016.

Tabell 6 Antall kandidater på ulike vurderingsformer, 2015 og 2016.

<i>Antall kandidater</i>	2015	2016
Skriftlig eksamen	34 793	35 050
Innlevering	26 486	28 549
Muntlig/praktisk eksamen	12 026	12 953

HiOA skal vurdere bruken av ulike vurderingsformer og utvikle nye. Det skal utarbeides en overordnet policy for arbeids- og vurderingsformer, der målet er å tilstrebe større variasjon ved hjelp av digitalisering.

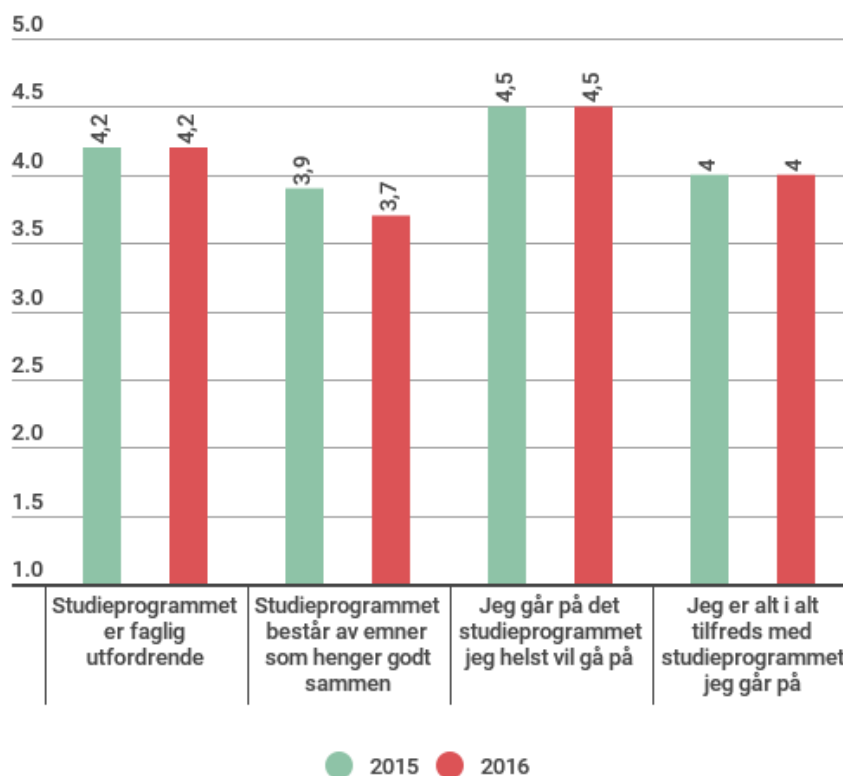
Undersøkelsene tyder på at sammenhengen mellom læringsutbyttebeskrivelsene og arbeids- og vurderingsformer bør spisses ytterligere, slik at studentene opplever større grad av sammenheng og helhet i studieprogrammet. Fakultetene melder at de jobber godt med videreutvikling av læringsutbyttebeskrivelsene slik at de skal bli tydeligere beskrevet og tydeligere formidlet til studentene. At alle studieprogram har en programansvarlig, er svært viktig i denne sammenheng.

Størsteparten av studentene ved HiOA opplever sitt studieprogram som faglig utfordrende, og at de går på det studiet de helst vil gå på. Det er samtidig en nedgang i andel studenter som mener at studieprogrammet består av emner som henger godt sammen. 3 av 4 studenter er alt i alt fornøyd

¹⁹ Fra undersøkelse blant sisteårsstudentene. Økning fra 37 % i 2014 til 56 % i 2016.

²⁰ Resultater fra Studiebarometeret 2016, samlet indeks for Eksamens- og vurderingsformer er 3,9 (4,0 i 2015).

med det studieprogrammet som de går på, og dette er på samme nivå som i 2015. Figur 3 viser snittscorene for disse spørsmålene.

Figur 3 Gjennomsnittsscore på spørsmål om studieprogram, Studiebarometeret 2015 og 2016

Hvordan utdanningene tilrettelegger for internasjonalisering, skal beskrives i studienes programplaner. Internasjonalisering «ute og hjemme» er en strategisk satsning ved HiOA. Andel studenter på utveksling på alle gradsnivåer er imidlertid for lav. Forhold som demografiske kjennetegn ved HiOAs studenter (høy snittalder, mange har familie og jobb ved siden studiene) og et sterkere fokus på profesjonsrelevansen i et stramt arbeidsmarked kan gjøre dette krevende. 1 av 3 gradsstudenter oppgir at de er godt informert om mulighetene til utveksling,²¹ og 14 % har vært på utvekslings-, studie-, praksis- eller prosjektopphold i utlandet. Andel studenter som reiser ut har vært stabilt lavt de siste årene.²² De som har hatt et utenlandsopphold er godt fornøyd med utbyttet.

Når det gjelder internasjonalisering hjemme, oppgir halvparten av sisteårsstudentene at de har hatt gjesteforeleser/-lærer fra en utenlandsk undervisningsinstitusjon. I 2016 oppgir nærmere halvparten

²¹ Fra Studiebarometeret 2016, resultat som på nasjonalt nivå (med gjennomsnittsscore på 2,8).

²² I 2014 oppgav 18 % av sisteårsstudentene at de hadde vært på utvekslings-, studie-, praksis- eller prosjektopphold i utlandet (mot 14 % i 2016).

å ha fått undervisning på engelsk, noe som er en økning fra året før.²³ Det er her store forskjeller både mellom fakultetene og innad mellom de ulike programmene.

Det er et mål for HiOA at alle bachelor- og masterprogram skal inkludere et internasjonalt semester tilsvarende planene for de nye femårige lærerutdanningene, der både studenter som reiser ut og studenter som blir værende hjemme kan delta i internasjonaliseringsaktiviteter (som forelesninger på engelsk og erfaringsutveksling).

Når det gjelder kjennskap til relevant forskning og utviklingsarbeid, så oppgir 3 av 4 studenter at lærere har presentert sitt forsknings-/utviklingsarbeid i forbindelse med undervisningen, og at dette oppleves som relevant for deres studier. Dette er stabile resultater sammenlignet med tidligere år. 6 av 10 studenter sier at de har benyttet og/eller referert til forsknings- og utviklingsarbeid i sine skriftlige arbeider, noe som innebærer en liten økning fra 2015.²⁴

Alle fakulteter oppgir en økning i andel førstestillinger (årsverk), og at de arbeider med å øke andelen med av ansatte med førstestillingskompetanse ytterligere. Det er forskjeller etter studieprogram, spesielt på bachelornivå, som må utjevnes.

Når det gjelder tidsbruk, bruker bachelorstudenter (heltid) ved HiOA i 2016 i gjennomsnitt ca. en time mindre per uke enn det nasjonale gjennomsnittet på faglig tidsbruk (summen av organisert læringsaktivitet og egenstudier).²⁵ En gjennomsnittlig studieuke på 31 timer er på samme nivå som i 2015. I tillegg må det nevnes at HiOAs bachelorstudenter i snitt jobber nærmere 2 timer mer per uke enn studenter nasjonalt, og at de dermed har en «total arbeidsuke» med flere timer enn det nasjonale snittet.

I gjennomsnitt bruker masterstudenter mer tid på studiene enn bachelorstudenter. I 2016 hadde HiOAs masterstudenter (heltid) et faglig tidsbruk per uke på 33 timer. Dette er en økning på over to timer sammenlignet med 2015, men de bruker fremdeles over to timer mindre enn det nasjonale gjennomsnittet for masterstudenter.

Skiller vi mellom organiserte og ikke-organiserte læringsaktiviteter, bruker HiOAs studenter mer tid på organiserte læringsaktiviteter og noe mindre tid på egenstudier i 2016 sammenlignet med 2015. Det er en fallende utvikling i tidsbruken til studentene; HiOAs studenter brukte nesten en time mindre i uka til ikke-organisert studieaktivitet vårsemesteret 2016 enn i vårsemesteret 2014.²⁶

²³ 46 % i 2016 mot 34 % i 2015.

²⁴ Fra undersøkelse blant sisteårsstudentene, 2016.

²⁵ Resultater fra Studiebarometeret 2016, basert på HiOAs egne analyser.

²⁶ Undersøkelse blant førsteårsstudentene (bachelor og master).

HOVEDUTFORDRINGER

- Kjennskapen til læringsutbyttebeskrivelsene blant studentene er middels god.
- For lite tilrettelegging for internasjonalisering «ute og hjemme» i programplanene. For få studenter får undervisning på engelsk, og for få studenter reiser på utveksling.
- For lav kjennskap blant studentene til relevant forsknings- og utviklingsarbeid.

STATUS PÅ TIDLIGERE TILTAK

Internasjonalisering har vært, og er fremdeles, en strategisk satsning. HiOA har som overordnet mål å øke graden av internasjonalisering i alle deler av virksomheten. Innenfor FoU arbeider vi videre med tilrettelegging for forskningsbasert utdanning og synliggjøring av FoU i undervisningen, samt studenters medvirkning inn i arbeidet med videreutvikling av studieprogram. HiOA har også et vedvarende fokus på å øke andelen ansatte med førstestillingskompetanse.

NYE TILTAK

Tiltak	Syklus	Ansvarlig
Gjennomgå samtlige programplaner for så sikre god sammenheng mellom læringsutbyttebeskrivelser og arbeids- og vurderingsformer.	1 og 2	FAK (i samarbeid med STU)
Samtlige bachelor- og masterprogrammer skal inkludere et internasjonalt semester fra og med studieåret 2019/2020.	1 og 2	FAK (i samarbeid med STU)
Alle bachelor- og masterprogrammer skal ha et gitt antall emner på engelsk.	1 og 2	FAK (i samarbeid med STU)
Programplaner for alle gradsstudier skal i sin helhet oversettes til engelsk. For alle øvrige studier skal minimum studiepresentasjonssiden oversettes til engelsk.	1 og 2	FAK (i samarbeid med STU)
Øke andel bachelor- og masterstudentene som reiser på utveksling. Minimum 15 % av bachelor- og masterstudentene skal reise på utveksling innen 31.12.2018.	1 og 2	FAK (i samarbeid med STU)
Styrke grad av forskningsbasert/forskningsnær undervisning	1 og 2	FAK (i samarbeid med SVA og STU)

5.3.2 FORSKERUTDANNINGENE

Flere programmer melder at de er i ferd med å revidere programplanen og gjennomgå emneporteføljen. Flere melder også at de har behov for mer samarbeid om emner mellom programmene. Hovedpoenget med emnene er at de skal være til hjelp for ph.d.-studentenes avhandlingsarbeid. Sammensetningen av opplæringsdelen må ses i sammenheng med ph.d.-studentens behov i avhandlingsarbeidet. Opplæringsdelen utgjør en seksdel av den normerte studietiden, og synes ikke å være en viktig grunn til forsinkelser. Deltakelse i forskerskoler kan medføre at arbeidet med opplæringsdelen blir for omfattende dersom opplæringsdelen ikke har en

fleksibel organisering. SPS rapporterer at man her kvalitetssikrer at prosjektene til de som tilsettes og tas opp til programmet samsvarer med programmets profil og senterets satsningsområder.

Programmene har også rapportert om at emneevalueringer gjennomføres og at ph.d.-studentenes tilbakemeldinger brukes i utvikling av emneporteføljen.

Arbeidsgrupper

Det er besluttet å etablere et par arbeidsgrupper som skal arbeide særskilt med utviklingen rundt HiOAs forskerutdanning i 2017. Foruten et arbeid for å se på forskerutdanningsporteføljen, dvs. utviklingen og koordineringen mellom de eksisterende ph.d.-programmene, skal det også ses på programmene i et lengre tidsperspektiv (5-10 år) og ut fra hvilken plass de bør ha de nærmeste årene, i lys av utvikling nasjonalt og internasjonalt. (Se også forslag til arbeidsgruppe under dimensjonen *Samfunnsrelevans*.)

Om tilrettelegging for deltakelse i nettverk

Bibliotek- og informasjonsvitenskap har lagt vekt på å knytte programmet og studentene til nordiske og internasjonale forskernettsverk og har tatt initiativet til et nordisk symposium for ph.d.-studenter, det første ble arrangert i Oslo i mai 2016. Ph.d.-programmet i profesjonsstudier prøver å tilrettelegge og stimulere til deltakelse i nasjonale og internasjonale fagnettsverk, bl.a. ved å oppfordre veiledere til å anbefale eller ta med seg ph.d.-studenter til konferanser, workshop, kurs og andre faglig arrangementer der de får anledning til knytte seg til relevante nettverk både nasjonalt og internasjonalt. Inkludert her er også å opprette kontakt mellom sitt nettverk utenlands og ph.d.-studentene, med tanke på mulige utenlandsopphold. Forskergruppene er et annet sted der ph.d.-studentene får input og stimulans til deltakelse i fagnettsverk. Den økte vektleggingen av konferansedeltakelse og utenlandsopphold har resultert i at flere og flere velger å reise ut på lengre eller kortere utenlandsopphold. Programmet i sosialt arbeid og sosialpolitikk oppfordrer til deltakelse på eksterne kurs nettopp fordi det vil kunne inngå som en del av nettverksbygging nasjonalt og internasjonalt. Programmet i utdanningsvitenskap for lærerutdanning rapporterer at per i dag er programmet lite involvert i tilrettelegging og stimulans til deltakelse i fagnettsverk. Hovedansvaret ligger fortsatt på forskningsmiljøet den enkelte ph.d.-student tilhører. Ved Fak. LUI er det etablert *PhD-Days*, der gjesteforskere hentes inn og bidrar til internasjonale perspektiver i programmet. Dette er også et aktuelt og substansielt bidrag til internasjonalisering og nettverksbygging.

Oppfølging av ph.d.-studenter som ikke er tilsatt ved HiOA

Internevalueringen av ph.d.-programmet i profesjonsstudier har vist at gjennomstrømming og frafall varierer mellom ph.d.-studenter som er tilsatt ved HiOA (interne stipendiater) og de som ikke er det (eksterne ph.d.-studenter). SPS har besluttet at programansvarlig skal ha en ekstra oppfølgingssamtale med dem som ikke er tilsatt ved HiOA og deres arbeidsgiver (*trepartssamtaler*) for å bidra til at de får like muligheter til veiledning og faglig stimulans, og at eventuelt pliktarbeid er forenlig med studiene. Dette vil være nytt tiltak fra 2017.

HOVEDUTFORDRINGER

- Det er stor forskjell i programmenes nedslagsfelt
- Den internasjonale deltakelsen er fortsatt for lav (men det er en bedring)
- Noen programmer bør arbeide bedre og mer systematisk med tilrettelegging og stimulans til deltakelse i relevante faglige nettverk
- Det er behov for bedre og tidligere oppfølging av ph.d.-studentene som gruppe, inkludert god integrering og oppfølging av ph.d.-studenter som ikke er tilsatt ved HiOA.

VIDEREFØRINGER AV TILTAK

Tiltak	Syklus	Ansvarlig
Arbeide for å øke budsjettposten på strategibudsjettet til utenlandsstipender til ph.d.-studentene.	3	PRFOU
Publisere mer og bedre institusjonsovergrepene informasjon til ph.d.-studentene.	3	PRFOU
Gå gjennom forholdet mellom ansvar og myndighet på programmene.	3	PRFOU

NYE TILTAK

Tiltak	Syklus	Ansvarlig
Revidere programplanene for å gjøre programmene mer attraktive.	3	E
Etablere arbeidsgruppe en for å utrede forskerutdanningsporteføljen: - Gjennomgå innholdet i programmene og hvordan de bør utvikles (koordinering, samkjøring, likhet) - Vurdere en gradvis utvidelse av programporteføljen mot bredere og mer overgrepene programmer	3	PRFOU
Etablere arbeidsgruppe for å gjennomgå HiOAs forskerutdanning i et 5-10-års perspektiv, ut fra hvilken plass HiOAs ph.d.-studier bør ha i lys av utvikling nasjonalt og internasjonalt.	3	PRFOU
Definere tydelige tiltak for forskerutdanningene i internasjonaliseringsprosjektet	3	PRFOU
Etablere institusjonelle retningslinjer for behandling av ph.d.-studenter som ikke er tilsatt ved HiOA.	3	PRFOU
Innføre årlig oppfølgingssamtale (<i>trepartssamtaler</i>) for ph.d.-studenter som ikke er tilsatt ved HiOA.	3	E

5.4 Kvalitet på faglig utbytte

Dimensjonen omfatter sikring og utvikling av god kvalitet i læringsprosessene. Sentralt står studentenes opplevde faglige utbytte, undervisers bruk av varierte og studentaktive læringsformer, studentenes vurdering av veiledet praksis som læringsarena og deres deltagelse i FoU. For forskerutdanningene omfatter dimensjonen kvalitetssikring og utvikling av felles opplæringsdel i den enkelte forskerutdanning, faglig veiledning og oppfølging i utdanningens avhandlingsdel, ph.d.-kandidatens framdrift i avhandlingsarbeidet, utdanningens tilrettelegging for og stimulans til deltagelse i eksterne nasjonale og internasjonale fagnettverk, konferanser og utenlandsopphold.

5.4.1 BACHELOR- OG MASTERUTDANNINGENE

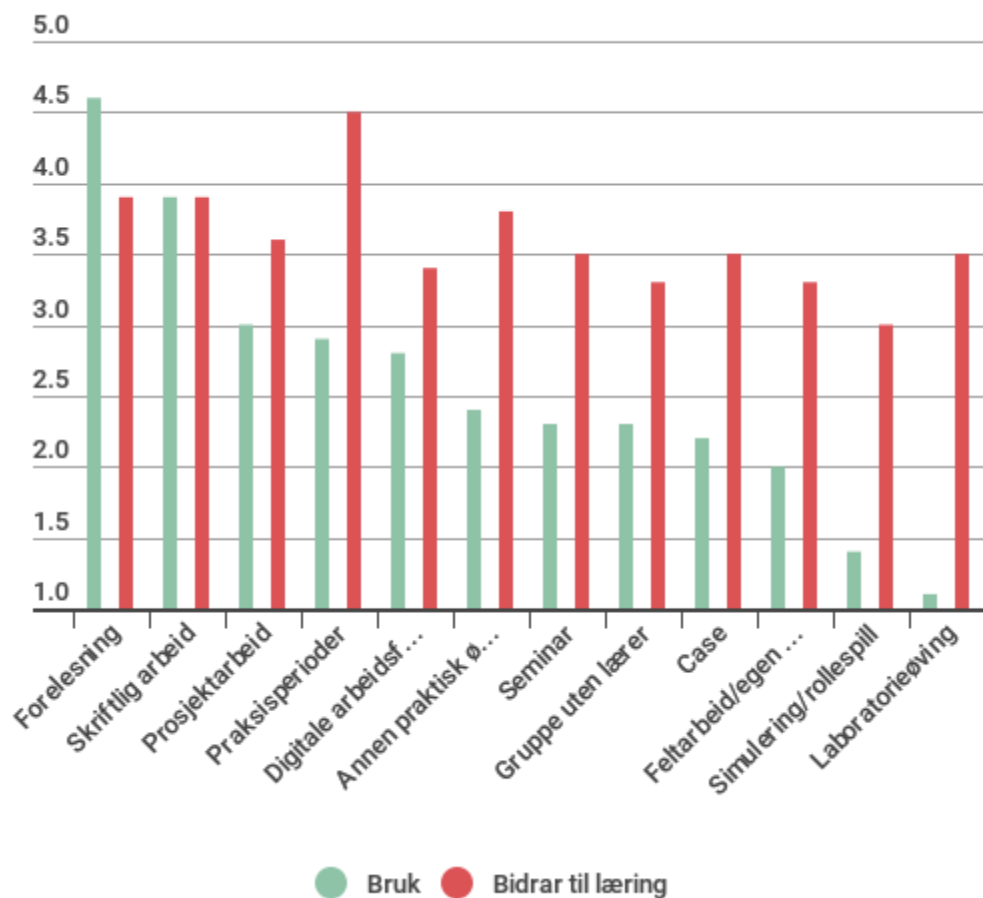
Et godt læringsutbytte forutsetter gode læringsprosesser, og studentenes tilfredshet med læringsutbytte kartlegges i flere undersøkelser. Studiebarometeret for 2016 viser at tilfredsheten med eget læringsutbytte er stabil og som på nasjonalt nivå. Tilfredsheten er størst når det gjelder samarbeidsevne, evne til å jobbe selvstendig og evne til refleksjon og kritisk tenking. Lavest tilfredshet er det med egen erfaring med forsknings- og utviklingsarbeid og kunnskap om vitenskapelig arbeidsmetode og forskning. Tilfredsheten med yrkes- og fagspesifikke ferdigheter er (bare) middels god,²⁷ men det har vært en liten økning sammenlignet med 2015. Også kandidater fra masterutdanningene er generelt godt fornøyd med læringsutbyttet fra den utdanningen de har tatt, men læringsutbyttet når det gjelder praktiske ferdigheter kunne vært bedre.²⁸

I kvalitetsrapporten for 2014–2015 ble bachelorutdanningen i sykepleie i Pilestredet trukket frem som en av utdanningene med svake resultater i studentundersøkelsene. Utdanningen var også i medienes søkelys og fikk kritikk fra flere hold. Utdanningen har siden den gang iverksatt en rekke tiltak, og i tillegg til økte søkertall ser man en generell bedret tilfredshet. Samtidig som fakultetet jobber videre med blant annet informasjon, medvirkning, og undervisning, settes arbeidet med ny programplan i gang, og fakultetet forventer ytterligere forbedring for utdanningen i årene som kommer.

Aktiviserende og varierte undervisningsformer er et sentralt virkemiddel for å sikre engasjerende studier. Undersøkelser viser at forelesninger og skriftlig arbeid til innlevering fremdeles er de arbeidsformene som oftest benyttes. Studentene opplever at det er praksisperiodene som i størst grad bidrar til læring. Figur 4 viser i hvilken grad ulike undervisnings- og arbeidsformer brukes, og i hvilken grad de oppfattes som et bidrag til læring.

²⁷ Score på 3,6 / 58 % er tilfreds (svarer 4-5 på skala der 5 er svært tilfreds).

²⁸ Fra Kandidatundersøkelsen for masterprogrammene, 2016.

Figur 4 Gjennomsnittlig score på spørsmål om i hvilken grad ulike undervisnings- og arbeidsformer brukes, samt i hvilken grad de bidrar til læring, Studiebarometeret 2016.

Faglig ansatte mener også at studentsentrerte undervisningsformer, som for eksempel prosjektarbeid, laboratorieøvinger og datainnhenting, i større grad enn tradisjonelle undervisningsformer bidrar til å oppnå et godt læringsutbytte for den enkelte student.²⁹ Det er likevel de tradisjonelle undervisningsformene, som for eksempel forelesninger, som i størst grad brukes.

Fakultetene melder i sine rapporter om økt bevissthet rundt hva som skal til for å gi god undervisning, og det er gjort flere grep for å digitalisere og legge om til mer studentaktiv undervisning. Undervisningspersonalet er positive til dette, men det trengs ytterligere støtte – både i form av tid og kompetanse – for å utvikle undervisningsformene videre.

God undervisning gis av undervisere med god faglig og pedagogisk kompetanse, og omfatter både god formidling og konstruktive tilbakemeldinger til studentene. Førsteårsstudentene synes at deres lærere er middels flinke til å formidle stoffet slik at det blir interessant.³⁰ De opplever også lærerne

²⁹ Underviserundersøkelsen fra NOKUT, 2016.

³⁰ Gjennomsnittlig score på 3,5 i 2015 og 2016.

som middels gode når det gjelder evne til å forklare teorier og begreper på en forståelig måte, og å gi konstruktive tilbakemeldinger på skriftlige oppgaver.³¹ Studiebarometeret viser at HiOA ligger noe under det nasjonale snittet på indeksen Undervisning og veiledning.³² Rundt halvparten av studentene er tilfreds med de faglig ansattes evne til å gjøre undervisningen engasjerende, og gjøre vanskelig stoff forståelig.

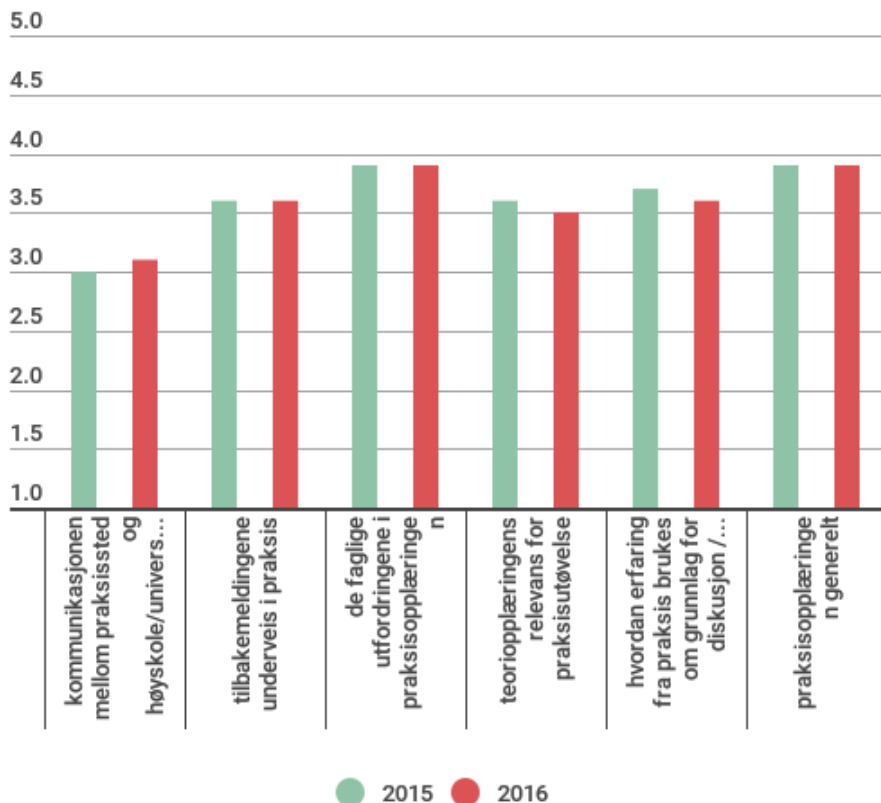
Digitalisering er et viktig virkemiddel som skal øke kvaliteten på utdanningene ved HiOA. Andelen studenter som oppgir at digitale arbeidsformer benyttes, er stabil i Studiebarometeret, og fakultetene melder om et stort utviklingspotensial for bruk av digitale verktøy i undervisningen. Sisteårsstudenten viser at 77 % har hatt en digital eksamen eller digital innlevering i løpet av studieåret 2015–2016. Flertallet er fornøyd med informasjonen som ble gitt i forkant av digital skoleeksamen/innlevering. Fakultetene rapporterer at de arbeider godt og systematisk med innføring av digital eksamen. Andelen digitale hjemmeeksamener er høy, og andel skoleeksamener er ved mange utdanninger så høy som den kan være, gitt systembegrensninger.

Praksis er en sentral del av HiOAs utdanninger. Sisteårsstudentene synes at praksisperioden(e) har vært svært lærerik(e), og at de var godt forberedt til praksisperioden(e). Studentene synes derimot ikke at kommunikasjonen mellom praksisstedet og høgskolen hadde vært god nok. Dette er også et sentralt funn i arbeidsgiverundersøkelsene, som vi kommer nærmere tilbake til under dimensjonen samfunnsrelevans.

Studiebarometeret kartlegger en rekke forhold knyttet til praksis, og på overordnet nivå oppnår HiOA en score på 3,6 på indeksen «praksis». Dette er på samme nivå som i 2015. Figur 5 viser de ulike parameterne som indeksen «praksis» omfatter, og hva som er gjennomsnittlig score i 2015 og 2016.

³¹ Fra undersøkelse blant førsteårsstudentene (bachelor og master). Gjennomsnittlig score på hhv. 3,6 og 3,6 i 2015 og 2016 (ingen endring).

³² 3,4 for HiOA mot 3,5 nasjonalt.

Figur 5 Gjennomsnittlig score på spørsmål vedr praksis, Studiebarometeret 2015 og 2016.

Fakultetene melder om flere utfordringer knyttet til praksis, og spesielt med hensyn til kvaliteten på praksisplasser. Dette gjelder i hovedsak mangel på forpliktende avtaler med praksisstedene, for liten tilgang til kompetente veiledere, samt at det er for lite dialog med praksisstedene når det gjelder læringsutbytte. UHRs prosjekt «Kvalitet i praksisstudier» peker på flere forbedringsområder i praksisopplæringen, og funn fra rapporten tas med i det videre arbeidet ved fakultetene.³³

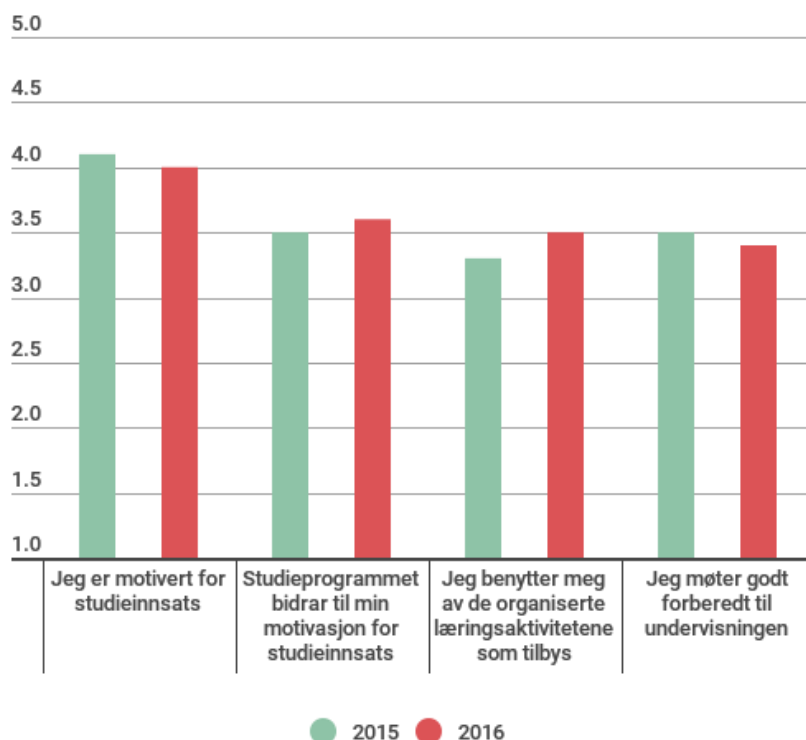
FoU skal være en sentral del av våre utdanninger. 6 av 10 studenter sier at de har benyttet og/eller referert til forsknings- og utviklingsarbeid i sine skriftlige arbeider, noe som utgjør en liten økning fra 2015. Jevnt over mener studentene at FoU er relevant for deres studier.³⁴ Underviserne mener at undervisning og forskning skal henge sammen samtidig som de i liten grad oppgir at de bruker forskning i undervisningen. De involverer også i liten grad studenter i sin egen forskning.³⁵ Fakultetene melder om at det er høyere grads studenter som i størst – og økende – grad involveres i FoU-prosjekter, mens formidling av forskning i større grad skjer på alle nivå.

³³ Prosjektet skal bidra til å heve kvaliteten og sikre relevansen i de eksterne praksisstudiene i helse- og sosialfagutdanningene, slik at de kan møte framtidens kompetansebehov.

³⁴ Sisteårsstudenten 2016.

³⁵ Underviserundersøkelsen 2017.

Studentenes faglige utbytte avhenger av studieinnsatsen, og undersøkelser viser at HiOAs studenter bruker mindre tid på egenstudier enn det nasjonale snittet. Tilsvarende ser vi at HiOAs studenter scorer middels på Studiebarometerets indeks «eget engasjement», og noe under det nasjonale gjennomsnittet. Figur 6 viser gjennomsnittlig score på de aktuelle spørsmålene: studentene opplever å være motiverte, men de har en del å gå på når det gjelder å møte godt forberedt til undervisningen og å benytte seg av de organiserte læringsaktivitetene som tilbys.

Figur 6 Gjennomsnittlig score på spørsmål vedr. engasjement/motivasjon, Studiebarometeret 2015 og 2016.

Faglig ansatte trekker frem variasjonene i studentenes faglige forutsetninger og innsats som en viktig årsak til utfordringer med kvaliteten i studiene.³⁶ I tillegg til ujevn eller svak studieinnsats fra studentenes side rapporteres det i stor grad om faglig heterogene studentgrupper, og at mange studenter har for dårlige faglige forutsetninger når de begynner å studere. Dette gjelder særlig bachelorgradsstudenter.

HiOA ligger godt over landsgjennomsnittet for høgskoler og universiteter når det gjelder studiepoengproduksjon, men det har vært en liten nedgang de siste årene.³⁷

³⁶ Fra Underviserundersøkelsen fra NOKUT, 2016.

³⁷ 2014: 51,9 2015: 51,6 og 2016: 51,3 (kilde: DBH).

Det er høyt frafall og for få som fullfører på normert tid i høyere utdanning.³⁸ Også ved HiOA er dette utfordringer som man kontinuerlig arbeider med for å bedre, og det er et langsiktig mål for HiOA å øke gjennomstrømming og kandidatproduksjon på alle nivå. Andel bachelorstudenter som gjennomfører på normert tid er stabil, mens andel masterstudenter som gjennomfører på normert tid er lavere i 2016 enn foregående år (41,7 % i 2016 mot 48,9 % i 2015).³⁹ Fakultetene rapporterer at det på mange masterutdanninger er en for lav andel som gjennomfører på normert tid. Dette vil bli nærmere dokumentert i den pågående gjennomgangen av masterutdanningene (studieporteføljegjennomgang), og tiltak vil bli skissert som en følge av denne.

HOVEDUTFORDRINGER

- Det er fremdeles de tradisjonelle undervisningsformene som i størst grad benyttes.
- Det er behov for å involvere studenter i relevante forsknings- og utviklingsprosjekter.
- Studentene opplever for lite variasjon i arbeids- og vurderingsformer.
- Det er for stor variasjon i kvaliteten i praksis.
- Frafallet er fortsatt for stort, og gjennomstrømmingen på normert tid er for lav.

STATUS PÅ TIDLIGERE TILTAK

Når det gjelder deltakelse i FoU, skal studentenes deltagelse kartlegges. Vi skal utarbeide incentivordninger for å sikre større grad av deltagelse både fra studenters og forskergruppers side. På praksisområdet planlegger vi nå et prosjekt som har som formål å sikre lik kvalitet i praksisundervisningen, og trepartssamarbeidet fakultet-praksissted-student videreutvikles. For å sikre kompetanse fra praksisfeltet inn i utdanningene, skal antallet kombinerte stillinger økes ytterligere.

NYE TILTAK

Tiltak	Syklus	Ansvarlig
Etablere LearningLab for å støtte arbeidet med digitalisering av arbeids- og vurderingsformer samt mer studentaktive læringsformer.	Alle	STU (i samarbeid med LSB og FAK)
Utarbeide en overordnet policy for arbeids- og vurderingsformer med henblikk på variasjon og studentaktivitet.	1 og 2	STU (i samarbeid med FAK)
I konkurranse om forskningsressurser skal de forskningsgruppene som inkluderer studenter i prosjektet prioriteres.	1 og 2	FoU (i samarbeid med FAK)
Videreutvikle masterporteføljen.	2	STU (i samarbeid med FAK)
Utvikle og implementere et meritteringssystem for undervisning (innen 2017).	Alle	STU (i samarbeid med FAK)
Forpliktende avtaler med alle praksissteder.	1	FAK

³⁸ Tilstandsrapporten for høyere utdanning (Kunnskapsdepartementet 2016) viser at ca. 40 % faller fra underveis i bachelorstudiet, og at 50 % fullfører på normert tid. Frafallet er noe lavere på masternivå, men andel som gjennomfører på normert tid er også her lav.

³⁹ Foreløpige tall fra DBH per 21.02.2017.

Gjennomføre helhetlig studie av frafall i bachelorutdanningene.	1	SPS
---	---	-----

5.4.2 FORSKERUTDANNINGENE

Programmene melder at studentene mener at kvalitet og sammenheng i programmets felles opplæringsdel er tilfredsstillende. Programmet for profesjonsstudier understreker at en viktig vurdering av kvalitet på faglig utbytte foregår i bedømmelseskomiteene og på disputaser, og at dette burde tematiseres i kvalitetsrapportene. Det arbeides bedre i programmene med å justere programplaner i henhold til tilbakemeldingene ph.d.-studentene gir. Programmene kan også med fordel utnytte mulighetene i framdriftsrapportene, eventuelt lage egne undersøkelser, for å innhente kunnskap om ph.d.-studentenes tilfredshet med helheten i ph.d.-utdanningen.

Pliktarbeid

Ph.d.-studenter skal gjennomføre ph.d.-studiene med tre årsverk. Årsverkene kan strekkes ut over tid, og den vanlige måten å gjøre det på er over fire år, hvor man likevel har full lønn mot å utføre arbeid som HiOA trenger (pliktarbeid). Pliktarbeidet bør ha tydelig relevans for et framtidig karriereløp og helst også forskningsarbeidet i ph.d.-studiene. Hensikten med pliktarbeid er først å øke sannsynligheten for å fullføre, og dernest å kvalifisere kandidatene bedre for arbeidsmarkedet og for en framtidig karriere innenfor eller utenfor akademien.

Ph.d.-studentene som gjennomfører sine studier på tre år har nødvendigvis ikke pliktarbeid. Stort sett er studentene fornøyde med pliktarbeidet og mener de har fått relevant og meritterende pliktarbeid, men flere ønsker seg mer undervisningserfaring. Noen ph.d.-studenter er mindre eller lite fornøyd med pliktarbeidet både mht. relevans for eget prosjekt og utviklingsmulighetene. Ved tildeling og fordeling bør minst tre hensyn vektlegges, og eventuelt balanseres: 1) hensynet til arbeidsstedet, 2) kompetanseutvikling for ph.d.-studenten, og 3) at pliktarbeidet ikke innebærer arbeidskrav og -rytme som er til hinder for arbeidet med avhandlingen.

Det kommer også fram i rapportene (LUI) at en ganske stor del av studentene har ekstraarbeid (ikke pliktarbeid) som undervisning eller sensoroppdrag. Dette kan ha betydning for gjennomføring på normert tid. Det skjer at stipendiater som er tilsatt på LUI får permisjon for å utføre andre jobber av sin instituttleder uten at lederen forhører seg med programledelsen. Leder for ph.d.-programmet eller DGU må være involvert i, og høres forut for, slike typer avgjørelser. Ph.d.-studentenes hovedoppgave ved HiOA er å fullføre forskerutdanningen, og gjøre det med best mulig resultat.

Fra SPS meldes det at deres ph.d.-studenter i større grad bør kunne brukes til veiledning og undervisning på tvers i HiOA, for å gi dem mer meritterende praksis med slike oppgaver. Dette bør det arbeides videre med, da dette også vil kunne tilføre utdanningene på bachelor- og masternivå ny kunnskap på relevante områder, og dermed også gi bedre kopling mellom FoU- og utdanningsvirksomheten. En nærmere gjennomgang av pliktarbeidsdelen, og evt. utvikling av en policy for pliktarbeid i HiOA, kan evt. medvirke til å tilrettelegge bedre på dette området.

Veilederforholdet og egen innsats

De aller fleste ph.d.-studenter har oppgitt at de er fornøyd med samarbeidet til veilederne. Rapporteringen viser imidlertid varierende kontakt med veileder, og vurderingen til prorektor for FOU er at noen ph.d.-studenter har for sjelden kontakt med veileder. Mange ph.d.-studenter er fornøyd med egen innsats, men flere melder om at de er blitt forsinket. Noen melder om at det tar lengre tid å få informanter til forskningsprosjekter enn forventet, andre melder om at det tar lang tid å få tilbakemelding fra forlag etter innsendte artikler.

Evalueringen av ph.d.-studiet i profesjonsstudier i 2016 avdekket få problemer med veiledningen. Samtidig viser evalueringen at ph.d.-studenter også sliter med at analyse- og skrivearbeid tar tid, og kan ha behov for mer oppfølging. I tillegg er veiledningen den delen av forskeropplæringen hvor kontrollen på programnivå er svakest. Den utgjør med andre ord et risikoområde. Derfor foreslår komiteen flere tiltak med sikte på å kontrollere og standardisere veiledningen. Bl.a. foreslår den at SPS må utvikle transparente, felles retningslinjer for veiledning. Internevalueringen viste at det som i størst grad manglet ved veiledningsrelasjonen var klare avtaler om formen på veiledningen, og om studenten ga/gir veileder tilbakemelding på veiledningen. Her var det forholdsvis mange svar mot den negative enden av skalaen. Ut over disse to spørsmålene var ph.d.-studentene i overveiende grad positive til veilederne sine og den veiledning de har fått. Den kvalitative internevalueringsrapporten trakk et skille mellom aktiv og passiv veiledningsstil, og noen veiledere har svart på dette ved å innføre faste rapporteringsrutiner ved at kandidatene oppdaterer veileder en gang i uka eller annenhver uke om framdrift.

Administrasjonen for ph.d.-programmet i utdanningsvitenskap for lærerutdanning har startet arbeidet med kartlegging av veilederkompetanse på LUI for å hjelpe nåværende og kommende ph.d.-studenter å velge veiledere. En prøveordning med tre års gjennomføring (og dermed uten pliktarbeid) med arbeidsstipend i etterkant av studiet er innført for tilsatte. Dette skal være et insentiv for å fullføre på normert eller tilnærmet normert tid og for å bidra til å kvalifisere flere av kandidatene til UH- sektoren. Hittil har én gjennomført, og søkt og blitt tildelt et arbeidsstipend på tolv måneder. Det kan imidlertid være utfordrende og krevende å tilrettelegge for stipendet. Programmet og instituttet vil vurdere om andre insentivordninger kan fungere bedre for fullføring innen normert tid.

Veilederkompetanse og -kapasitet er et risikoområde for ph.d.-programmer i rask vekst. Oppmerksomheten rundt dette er høy, men det tar tid å bygge god kapasitet. Veilederkurs for HiOAs ph.d.-veiledere ble etablert i 2016, og gjennomføres nå hvert semester. Ved flere av programmene holdes det også jevnlig samlinger og seminarer for veilederne. Rekrutteringen til førstestillinger ved HiOA går imidlertid for sakte og er for lite målrettet, også i lys av avgangen fra førstestillinger pga. oppnådd pensjonsalder de nærmeste årene. HiOA starter i 2017 opp et mentorprogram for å akselerere kvalifisering til faglige toppstillinger. Dette vil også styrke fokuset på veiledning av doktorgradsstudenter.

Integrasjon i fagmiljø/forskergrupper

Flere programmer melder at ph.d.-studentene er godt integrert i fagmiljø/forskergrupper. Programmene både i profesjonsstudier og i helsevitenskap har rapportert at forskningen og forskerutdanningen er tett integrert. Forskerutdanningen har en tverrfaglig karakter samtidig som ph.d.-studentene skal være på høyde med utviklingen innen egen disiplin/eget forskningsfelt. Ut fra SPS sin erfaring er en sentral betingelse for å skape robuste doktorgradsmiljø at ph.d.-studenter fysisk er en del av forskningsmiljøet selv om de ikke er tilsatt ved HiOA.

Deltakelse i forskergrupper skal innebære en tett oppfølging av ph.d.-studentene. I tillegg innebærer deltakelse i forskergrupper og seminarer at ph.d.-studentene regelmessig øver seg på å vurdere og kommentere kritisk og konstruktivt andres teorier, analyser og tekster. En annen type lærdom er å erfare at også seniorer kan legge fram uferdige arbeider som får tydelige tilbakemeldinger fra fagfeller.

Forskergruppene på SAM er blitt evaluert, og det er ganske klart at flere av forskergruppene i sosialfagfeltet ikke har fungert etter intensjonen. Forskergruppene skårer heller ikke særlig høyt blant studentene på sosialt arbeid og sosialpolitikk. Forskergruppene utgjør en stor del av disse ph.d.-studentens fagmiljø, og når de ikke fungerer blir ph.d.-studentenes vurdering selvfølgelig lavere. Flere ph.d.-studenter melder at deres forskergruppe har lav aktivitet, og at de savner å være en del av et større forskningsmiljø. Et par studenter melder at de ønsker å legge fram tekster til andre seniorer og erfarne forskere med omfattende erfaring fra publisering.

Der det erkjennes at forskergruppene ikke fungerer som forutsatt, forventes det at fakultets- eller senterledelse tar grep og gjennomfører evaluering og nødvendig oppfølging av gruppene. Prorektor for FOU vil følge opp dette i løpet av året.

Konferansebidrag og utenlandsopphold

Sammenliknet med forrige rapporteringsår har det blitt registrert økende deltakelse på internasjonale konferanser og utenlandsopphold. Slik deltakelse er en viktig del av forskerhverdagen. HiOA har i 2016 også blitt tatt opp i European University Association (EUA) og det tilhørende Council for Doctoral Education (CDE).

En del studenter har rapportert at utenlandsopphold er vanskelig å gjennomføre av familiære årsaker eller tidspress, og ikke alle opplever det som relevant. Kortere opphold er mer gjennomførbart for flere av studentene. Noen programmer har meldt at studentene har behov for mer informasjon om aktuelle konferanser. Dette er imidlertid i stor grad et ansvar som hviler på veilederne. Programmet i sosialt arbeid og sosialpolitikk har åpnet for at forskningsopphold av et visst omfang i utlandet kan gi uttelling med inntil 5 stp. i opplæringsdelen for å stimulere flere til å dra ut. Ingen har oppgitt manglende tilrettelegging som grunn til at de ikke reiser ut. Men en bedre tilrettelegging, f.eks. utvidet stipendordning, kan antagelig stimulere noen flere. Erfaringen er imidlertid at det i hovedsak er livssituasjon som er mest avgjørende for eventuell utreise, det jobbes derfor aktiv med tidspunkter for reise som kan tilpasses familieliv, f.eks. medio juni – medio august. Når det gjelder utenlandsopphold, ønsker ph.d.-studenter på LUI mer informasjon og administrativ støtte tilbudt av

selve ph.d.-programmet. Studentene mener den finansielle ordningen er bra, men det som stopper enkelte er manglende fritak for arbeidsplikten i perioden for utenlandsopphold. Ph.d.-studentenes manglende reiselyst eller reiseevne er et forbedringspunkt trukket fram av den eksterne komiteen som har evaluert programmet i profesjonsstudier. Komiteen foreslo at de eksisterende kravene om å delta på internasjonale konferanse bør fastholdes og muligens spesifiseres ytterligere. Deltagelse på internasjonale konferanser bør forventes relativt tidlig, og konferansepresentasjon bør gjennomføres i løpet av tredje eller fjerde semester. En slik ytterligere vektlegging av utenlandsopphold er allerede innført, og for å gjøre terskelen for å delta på konferanser enda lavere hos ph.d.-studentene, foreslås det at programmet/veiledere oppmuntrer studentene til å dra/delta på konferanser allerede fra første året og uten krav om paperpresentasjon. Ved LUI oppmuntres også veiledere til å ta ph.d.-studenter med til internasjonale konferanser.

Gjennomføringstid

Gjennomsnittlig bruttotid på gjennomføring har gått ned fra 5,3 år i 2015 til 4,9 i 2016. (Nettotid for de som disputerte i 2016 (hentet fra FS) var på, 3,2 år.) Andel uteksaminerte i 2016 i forhold til opptaket til doktorgradsprogram seks år tidligere var på 40 %, noe som er klart lavere enn HiOAs mål. Imidlertid er dette basert på svært små tall, så selv mindre endringer gir store utslag. Det er viktig at programmene har oppmerksomhet mot gjennomføring og følger opp den enkelte student og tilrettelegger for studentenes framdrift og gjennomføring innen rimelig tid. Veiledning og veiledningshyppighet er andre forhold det kan være behov for å gå nærmere inn i, mht. gjennomføring.

Som det eldste programmet, og det første som har gjennomgått en intern- og eksternevaluering, har programmet på SPS innhentet mye informasjon om hva som kan påvirke netto gjennomføringstid. Flere konkrete innspill kan være aktuelle for utprøving for å få gjennomføringstiden ned: SPS peker på faste «milepæler» og konkret tidsplanlegging der visse aktiviteter planlegges og gjennomføres gjennom programløpet. En statusgjennomgang på prosjektet etter f.eks. 6 måneder, med presentasjon i forskningsgruppe, er et slikt mulig tiltak. («20%-presentasjon», dvs. en fast aktivitet når ca 20 % av ph.d.-løpet er gjennomført) Med oppstartsseminar, midtveisseminar og sluttseminar som andre faste aktiviteter kan en slik strukturert tidsplan gi fastere rammer for gjennomføring. Andre forhold som har vært trukket fram er at en publiseringsstrategi for de artikkelbaserte avhandlingene kan bidra til unngå forsinkelser, siden publiseringsdelen kan ta mer tid enn beregnet. Å innføre egne årlige oppfølgingssamtaler (*treparts-samtaler*) mellom programansvarlig, eksternt tilsatte ph.d.-studenter og deres arbeidsgiver antas også å ha effekt på gjennomføring for eksternt tilsatte ph.d.-studenter, da man her har en formalisert møteplass for å avdekke forhold som kan påvirke gjennomføringen i doktorgradsløpet. Slike samtaler vil også kunne medvirke til at ph.d.-studenter som ikke er tilsatt ved HiOA sikres mer likeverdig oppfølging med HiOA-tilsatte stipendiater med fastere tilknytning til campus.

De øvrige programmene gjør også refleksjoner om hva som påvirker gjennomføringstiden. Fra programmet i helsevitenskap meldes det bl.a. om faste oppfølgingssamtaler om det er meldt avvik - enten fra ph.d.-studenten, eller fra veileder. Det er viktig å sikre god erfaringsutveksling mellom

programmene om tiltak som utprøves og hva som kan ha effekt. Dette arbeidet vil fortsatt ha stor oppmerksomhet, for å få gjennomsnittlig gjennomføringstid ned.

HOVEDUTFORDRINGER

- Både kvalitet og sammenheng i opplæringsdelen er lavere enn ønskelig i enkelte programmer
- Fra et institusjonsperspektiv er det en utfordring at enkelte programmer er svært smale, samtidig som store fagmiljøer ved institusjonen ikke har tilhørende forskerutdanning.
- Det er for lav nettogjennomstrømming
- Det er behov for gjennomgang av pliktarbeidsdelen og for bruk av stipendiatene som faglig ressurs
- Det er for stort sprik i rutiner og avtaler for veiledning
- Veiledningsområdet er sårbart både mht. kapasitet, erfaring og kvalitet. Enkelte programmer ser ut til å nærme seg kapasitetsgrensen for veiledning
- Det er et sterkt behov for økt og raskere rekruttering til faglige toppstillinger, en utvikling som vil styrke ph.d.-programmene
- Ved flere programmer er det studenter som ikke har eller har for dårlig tilknytning til aktive forskergrupper. En del forskergrupper fungerer ikke som forutsatt
- Det er for få studenter som deltar på internasjonale konferanser og utenlandsopphold

VIDEREFØRINGER AV TILTAK

Tiltak	Syklus	Ansvarlig
Integrere alle ph.d.-studenter i fagmiljøer og forskergrupper	3	E
Revidere programplaner for å gjøre programmene mer attraktive	3	E

NYE TILTAK

Tiltak	Syklus	Ansvarlig
Kartlegge veilederkompetanse og -kapasitet (<i>Flyttet fra 2016 til 2017 pga. arbeidet med universitetsakkreditering</i>)	3	PRFOU
Etablere rekrutteringsplaner og andre konkrete rekrutteringstiltak for UF-personale med kompetanse på førstestillingsnivå	3	E
Etablere mentorprogram for raskere å kvalifisere UF-tilsatte til faglige toppstillinger	3	PRFOU
Flytte aktiviteter til tidligere i gjennomføringen av studiet, inkludert gjennomføre presentasjoner av hovedproblemstillinger i avhandlingsarbeidet eller tilsvarende aktivitet mye tidligere enn midtveis	3	E
Utvikle felles retningslinjer for veiledning (kontakt med hoved- og medveileder mv.) som minimumsstandard	3	PRFOU
Utvikle retningslinjer for kandidatenes medvirkning i forskergruppene	3	PRFOU
Evaluerer forskergrupper og fremme tiltak, der gruppene ikke fungerer som forutsatt	3	E
Gå igjennom pliktarbeidsmodellen og utvikle policy for pliktarbeid i HiOA	3	PRFOU
Etablere publiseringsstrategi for alle artikkelbaserte avhandlinger	3	E

5.5 Samfunnsrelevans

Dimensjonen handler om å kvalitetssikre at utdanningene ved HiOA er relevant for samfunnet. For forskerutdanningene omfatter det også kartlegginger av ferdige ph.d.-kandidaters karriereveier i og utenfor akademia.

5.5.1 BACHELOR- OG MASTERUTDANNINGENE

Høgskolen i Oslo og Akershus tilbyr et bredt spekter av høyere utdanning innen profesjonsrettede studier, og utdanner yrkesutøvere samfunnet har behov for innen mange arbeidsfelt. HiOAs utdanninger gir god relevans for arbeidslivet – gjennomsnittlig score på dette området er over nasjonalt nivå⁴⁰

Fakultetene melder om at samfunns- og arbeidslivsrelevansen er godt ivaretatt for de fleste bachelorutdanningene, som i hovedsak er profesjonsutdanninger med mye praksis og tett kontakt med yrkeslivet. De fleste masterutdanningene er mindre profesjonsrettede, og masterkandidater rapporterer om større variasjon i opplevelse av nytte og relevans av utdanningen. Mange masterkandidater sier at møtet med arbeidsmarkedet var mer utfordrende enn hva de hadde forventet.⁴¹ Til tross for dette kommer de aller fleste raskt ut i relevant jobb: 82 % av HiOAs masterkandidater var yrkesaktive seks måneder etter endte studier. Dette er høyere enn for alle masterkandidater totalt sett der andelen er 75 %, og viser at HiOAs masterutdanninger er relevante for arbeidslivet. Det var nyutdannede masterkandidater i helse- og sosialfag, pedagogiske fag og økonomisk-administrative fag som hadde den beste arbeidsmarkedssituasjonen i 2015.⁴²

Hvorvidt studentene ville valgt samme utdanning og samme lærested på nytt, kan ses på som en indikasjon på god studiekvalitet, herunder hvor relevant man opplever at den utdanningen man har gjennomført, er. Masterkandidatene ville med stor sannsynlighet ha valgt både samme utdanning og HiOA som lærested på nytt. Vi tolker dette som et uttrykk for generell tilfredshet med studiekvaliteten og relevansen av masterutdanningene.⁴³

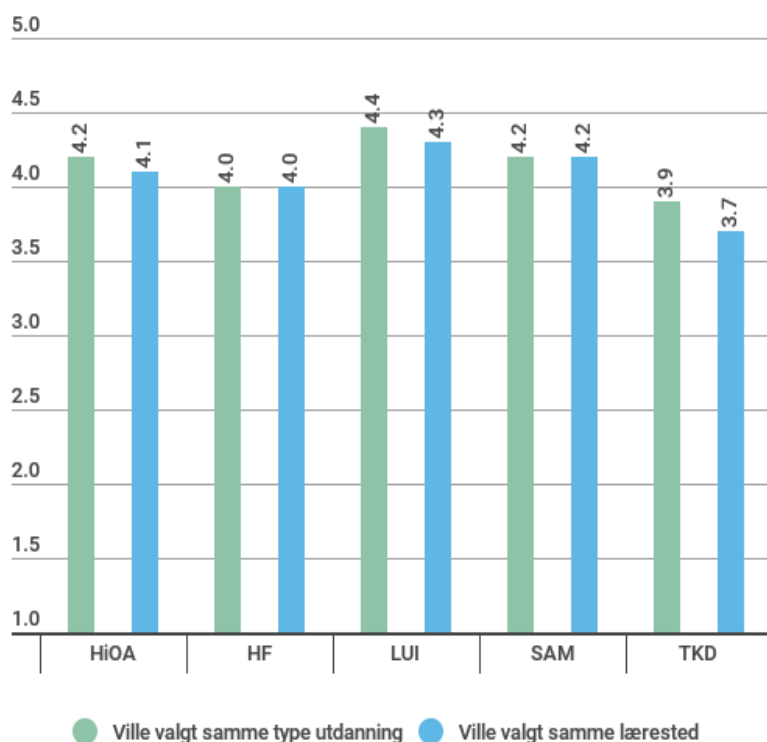
Figur 7 viser gjennomsnittsscoren for HiOA totalt sett, og etter fakultet på spørsmålene om sannsynlighet for å velge samme utdanning og samme lærested på nytt.

⁴⁰ Studiebarometeret 2016.

⁴¹ Fra Kandidatundersøkelsen 2016 (masterkandidater).

⁴² Fra NIFUs nasjonale kandidatundersøkelse fra 2015 (masterkandidater).

⁴³ Se Kandidatundersøkelsen 2016 masterprogrammene for mer informasjon.

Figur 7 Gjennomsnittlig score på spørsmål om sannsynlighet for å velge samme utdanning og samme lærested på nytt. Kandidatundersøkelsen 2016.

Arbeidsgivere oppgir at HiOAs kandidater innehar store andeler av arbeidsmarkedet for nyutdannede i regionen.⁴⁴ Med hensyn til vurdering av kompetanse, er resultatene i stor grad sammenfallende med resultater fra kandidatundersøkelsene for de samme utdanningene og gir således nyttige innspill til kvalitetsutvikling av programmene. Det fremkommer også at HiOA har et forbedringspotensial hva gjelder å utvikle gode samarbeidsrelasjoner med arbeidslivet om praksis i utdanningene.

Fakultetene understreker viktigheten av at utdanningene ikke bare skal møte behovene i dagens arbeidsmarked, men også fremtidens. Arbeidslivet er i rask endring, og dette er sentralt når HiOAs utdanninger skal utvikles videre.

HOVEDUTFORDRINGER

- Mangelfull deltagelse fra representanter fra arbeids- og samfunnsliv i utforming av programplaner og i planlegging og gjennomføring av praksisperioder.

⁴⁴ Fra arbeidsgiverundersøkelser for utdanningene vernepleie, bibliotek- og informasjonsvitenskap, barnehagelærer, allmennlærer, barnevernspedagog, ingeniør, sosialt arbeid og sykepleie. Gjennomført 2014–2016.

- Utfordringer med å gjennomføre tverrfaglig og profesjonsovergripende, tverrprofesjonelt samarbeid, noe som er nødvendig for å løse fremtidens samfunnsutfordringer.
- Det er en risiko for at HiOA blir «hengende etter» den raske teknologiske utviklingen. Det kan medføre at vi ikke i høy nok grad evner å ivareta teknologi som en sterk driver for samfunnsutviklingen i våre utdanninger.

VIDEREFØRING AV TILTAK

Prosjektet HiOA karriere har blant annet fokus på å forberede studentene på et arbeidsliv i stadig endring, og dette arbeidet videreføres i 2017. Ved utdanningene arbeides det med å sikre at representanter fra praksisfeltet deltar i arbeidet med å (videre)utvikle programplaner.

NYE TILTAK

Tiltak	Syklus	Ansvarlig
Øke antallet undervisere som i hospiterer i praksisfeltet. 20 % skal ha hospitert i løpet av 2018.	1 og 2	FAK
Utrede muligheten for HiOAs egen «tech.phil.» (teknologi, innovasjon, entreprenørskap, etikk)	1 og 2	STU (i samarbeid med FAK)

5.5.2 FORSKERUTDANNINGENE

De fleste av HiOAs ph.d.-programmer mener selv at de fremdeles er for unge til å ha sikret noe særlig grunnlagsdata om kandidatenes karriereveier etter disputas. Prorektor for FOU mener at arbeidet med å reflektere over og utvikle programmenes samfunnsrelevans ikke skal basere seg på empiri fra programalumni, men være en integrert del i en aktiv planlegging av programmenes mål og innhold. Programmene vil derfor få et tydelig krav om å arbeide med denne delen av utviklingen av programmene.

Ph.d.-programmet i profesjonsstudier viser til at forskningsaktivitetene på ph.d.-programmet er samfunnsrelevante både gjennom forskningens innhold og formidlingen av denne, og gjennom de kunnskaper, ferdigheter og kompetanse som ph.d.- kandidaten tilegner seg gjennom forskningsarbeidet. Kandidatene har prosjekter som retter seg direkte mot konkrete profesjoner og profesjonsutvikling, og de har dermed også en klart synlig samfunnsrelevans. Ph.d.-programmet i bibliotek- og informasjonsvitenskap rapporterer at de som en forskerutdanning med forbindelser til et profesjonsfelt legger vekt på å etablere ph.d.-prosjekter (og lyse ut stipendiatstillinger) knyttet til problemstillinger som er praktisk relevante for profesjonsfeltene.

Det er god etterspørsel etter kandidatene fra programmet i profesjonsstudier, og de som har disputert får arbeid innenfor forskningsinstitutter og academia. Programmet i atferdsanalyse rapporterer også at de som har disputert arbeider i academia i Norge eller utenlands.

Prorektor for FOU mener det er et behov for å se nærmere på forskerutdanningens samfunnsrelevans, og gjøre dette arbeidet på tvers av ph.d.-studiene. En egen arbeidsgruppe vil

etableres for å se på dette i lys av HiOAs profil som universitet, jf omtale under kvalitetsdimensjonen programplaner (Dim. 3).

HiOAs universitetsprofil er anvendt og arbeidslivsrettet. En konsekvens for ph.d.-programmenes profil og innretning kan være at HiOAs forskerutdanninger i større grad skal levere kandidater til karrierer utenfor academia. Samfunnet har en sterkt økende kompleksitet og behov for kunnskapsutvikling og forskning i alle sektorer, ikke bare i sektorer som tradisjonelt har mye forskning. Det blir da viktig å tydeliggjøre for kandidatene mulige og tilgjengelige karriereveier/-valg etter endt forskerutdanning. En annen innretning av pliktarbeidet kan hjelpe kandidatene til å utvikle relevant kompetanse og skaffe erfaring som kan gi flere karrieremuligheter, jf. forslagene til oppfølging på dette området. Her kan det gjøres mer både på tvers i HiOA, men også utad sammen med relevante kompetansemiljøer for pliktarbeidsdelen. I HiOA kan det f.eks. legges bedre til rette for at alle ph.d.-studentene kan få muligheter til å medvirke i internasjonale konsortier, i prosjekttakvisisjon, og i undervisning eller veiledning i bachelor- eller masterstudiene. Utad kan det arbeides for bedre forbindelser og avtaler med eksterne fagmiljøer, relevante for pliktarbeidsdelen i de ulike doktorgradsløpene.

Det fremmes også ideer om å løfte og synliggjøre HiOAs forskning bedre overfor eksterne samarbeidspartnere, praksisfelt og arbeidslivet mv. Programmet i helsevitenskap har lansert relevansseminarer for sitt fagområde, men andre tiltak kan vurderes for hele HiOA som *Forskningens dag*. Når HiOA sannsynligvis akkrediteres som universitet kan dette være et tiltak for å synliggjøre den økende forskningsaktiviteten bedre utad.

HOVEDUTFORDRINGER

- Programmene vurderer ikke godt nok samfunnsrelevansen av forskningsaktivitetene
- Det er få planer rundt utvikling av generell kompetanse (*transferable skills*)
- Pliktarbeidsdelen trenger en mer gjennomtenkt plan for gjennomføring og innretning.

NYE TILTAK

Tiltak	Syklus	Ansvarlig
Etablere egne tiltak for å styrke ph.d.-studentenes generelle kompetanse (<i>transferable skills</i>)	3	E, PRFOU
Identifisere, forstå og bygge kunnskap om karriereveier utenfor academia	3	PRFOU, E
Utarbeide retningslinjer for pliktarbeid mht. karriererelevans	3	PRFOU
Utvikle nye arenaer for arbeidslivsorienterte ph.d.-prosjekter	3	PRFOU, E
Samarbeid på flere områder for relevant og meritterende pliktarbeid	3	PRFOU, E
Etablere arbeidsgrupper for å reflektere over samfunnsrelevansen og komme med forslag til å styrke denne	3	PRFOU
Vurdere nye arenaer for å synliggjøre HiOAs forskning: Relevansseminar for større fagområder (jf HF), eller HiOA-overgripende arrangement («Forskningens dag»)	3	PRFOU, E

6. Vedlegg

6.1 GJENNOMFØRTE TILTAK I FORSKERUTDANNINGENE ETTER RAPPORTERING

Det er ikke fullt gjennomførte tiltak under dimensjonene 1) Inntakskvalitet og 5) Samfunnsrelevans, men aktuelle tiltak videreføres eller omdefineres som tydeligere tiltak for oppfølging i 2017.

Under dimensjon 2, 3 og 4 er følgende tiltak gjennomført siden rapporteringen i 2016:

2. Kvalitet på infrastruktur og informasjon

	Tiltak	Syklus	Ansvarlig
✓	Skaff kraftigere servere forskningsdata	3	PRFOU
✓	Skaff mulighet for informasjonssikker lagringssystem	3	PRFOU
✓	Skaff mulighet for informasjonssikker og integrert system for spørreundersøkelser	3	PRFOU
✓	Styrke kompetanse på FoU-ledelse hos institutt-, studie- og forskningsgruppeledere	3	PRFOU
✓	Etablere fire stillinger i FoU-seksjonen innen utvikling og oppfølging av VIE og FOU	3	PRFOU
✓	Etablere to stillinger i IT-avdelingen innen forsknings- og prosjektstøtte	3	PRFOU
✓	Etablere én stilling i bibliotek- og læringssentrene innen forskningsstøtte	3	PRFOU
✓	Etablere én stilling med sterk kompetanse på utvikling og drift av doktorgradsprogrammer for å bidra til koordinering og utvikling av programmene	3	PRFOU
✓	Publisere ph.d.-håndboken på engelsk	3	PRFOU
✓	Følge opp ROS-analysen	3	PRFOU
✓	Etablere et forskningsadministrativt ledernetverk (FAL)	3	PRFOU

3. Kvalitet på programplan

✓	Forbedre institusjonsovergrepene informasjon om stipendordninger og forskeropphold/utveksling på utenlandske institusjoner for ph.d.-kandidater	3	PRFOU
✓	Engasjere HiOA i internasjonale prosesser, organisasjoner og nettverk som fokuserer på utvikling av organiseringen og kvalitetene av doktorgradsutdanning. Delta i EUA-CDE og følge FRINDOC-prosjektet nøye.	3	PRFOU

4. Kvalitet på faglig utbytte

	Tiltak	Syklus	Ansvarlig
✓	Etabler konkrete krav til veiledningserfaring i KSS	3	PRFOU
✓	Etabler felles veilederkurs for alle programmene i HiOA	3	PRFOU
✓	Etabler konkrete krav til veiledningskurs for stipendiatmottakere	3	PRFOU

6.2 ANALYSER AV STUDENTUNDERSØKELSENE

Studentundersøkelsene Førsteårs- og Sisteårsstudenten har blitt gjennomført tre år på rad, og vi har dermed opparbeidet et grunnlag for å observere utviklingstrekk i studentenes tilfredshet med HiOA, med sine studieprogrammer samt deres vurdering av egeninnsats.⁴⁵ For enkelte spørsmål har formuleringene blitt noe endret underveis, og det er også enkelte spørsmål som bare stilles hvert annet år. For noen spørsmål har svarformatet endret seg i perioden, og her har vi gjort svarene sammenlignbare gjennom å transformere dem til samme skala.⁴⁶ I det følgende ser vi nærmere på resultatene fra noen utvalgte variabler fra disse undersøkelsene og fra Studiebarometeret som nå er gjennomført fire år på rad.⁴⁷

Avslutningsvis presenteres en analyse av hva som har størst betydning for tilfredshet med studieprogrammet.

Studentevaluering av alle emner

I forbindelse med implementering av kvalitetssikringssystemet (KSS) har kravet om at studentene skal få anledning til å evaluere alle emner hver gang de gjennomføres, blitt innskjerpet. Det legges i liten grad føringer på hvilken evalueringsmetodikk som skal brukes, men det forutsettes at evalueringen resulterer i en skriftlig rapport som gjøres tilgjengelig for studentene. Gruppens studenttillitsvalgte skal også signere på at hun/han har lest og fått anledning til å kommentere evalueringsrapporten.

I 2014 og 2016 ble studentene på siste år i studieprogram (1. syklus) spurt om hvor enige/uenige de er i påstanden «Jeg har fått god anledning til å evaluere undervisningen i alle emnene/fagene jeg har tatt hittil i studiet». Som vi ser fokuserer ikke spørsmålet på om det formelle kravet i KSS er oppfylt, men om studentene opplever at *formålet* med evalueringen har blitt oppfylt. Det er derfor mulig at studentene svarer benektende selv om lærerne ved et program mener at alle emnene har blitt evaluert. Da kan et svakt resultat tolkes som at studentene er utilfredse med metodikken som er blitt benyttet i evalueringen. For eksempel kan det tenkes at spørsmålene som stilles ikke riktig dekker de forholdene studentene har behov for å kommentere, eller at de ønsker en metodikk som bedre ivaretar anonymitetshensyn.

Figur 1 viser at for HiOA som helhet har andelen studenter som sier seg helt eller delvis enige i påstanden, gått opp fra 64 % i 2014 til 68 % i 2016. Forskjellen er ikke så stor, men den er statistisk

⁴⁵ Studentundersøkelsen Førsteårsstudenten sendes ut til alle HiOAs studenter som er i første år i et gradsgivende studieprogram (bachelor, grunnskolelærerutdanning og master). Sisteårsstudenten sendes ut til alle studentene som er på siste år i gradsgivende studieprogram på lavere nivå (bachelor- og grunnskolelærerutdanning). Sisteårsstudenten sendes ikke til studenter på masterprogrammene, da disse får den nasjonale undersøkelsen. Begge undersøkelsene sendes ut mot slutten av vårsemesteret. Undersøkelsene er tilgjengelige på Studieavdelingens nettside for analyseresultater:

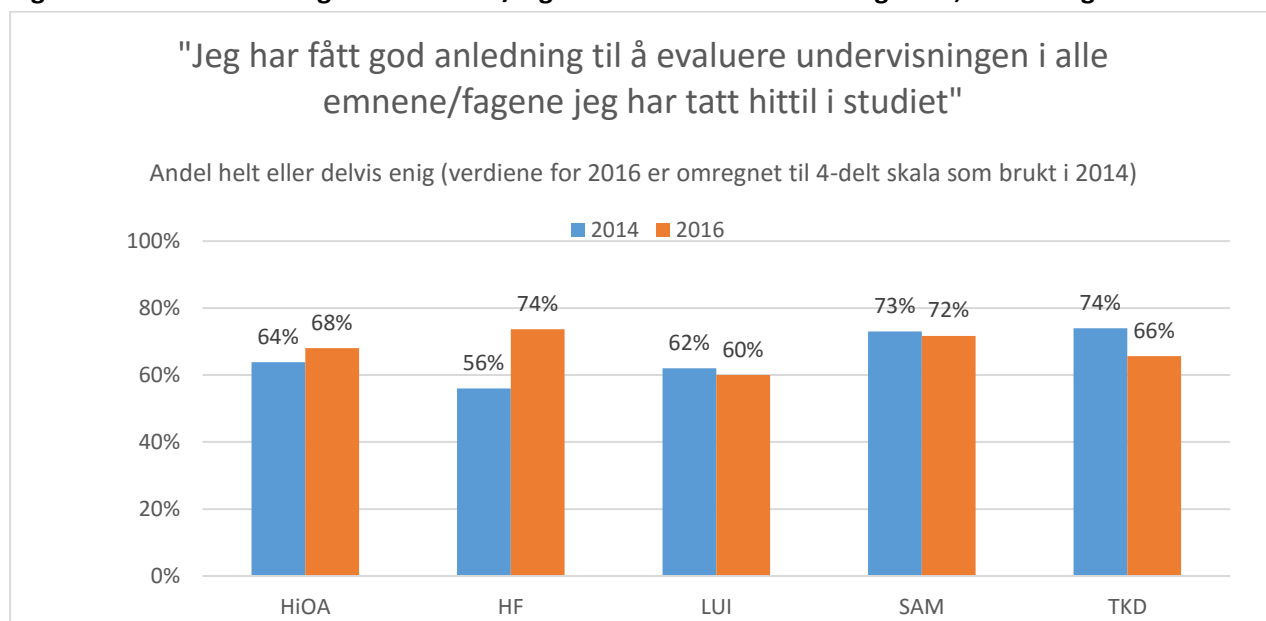
<http://www.hioa.no/Om-HiOA/System-for-kvalitetssikring-og-kvalitetsutvikling-av-utdanningene-ved-HiOA/Analyseresultater>

⁴⁶ I Førsteårsstudenten 2014 og 2015 bes respondentene ta stilling til påstander på en firepunkts skala, fra Helt Enig til Helt uenig. I 2016 ble svarformatet endret som en tilpasning til studiebarometeret, altså med fempunkts skala fra Ikke enig til Helt enig. For å kunne sammenligne alle tre årene har vi regnet om 2014- og 2015-tallene ved hjelp av denne formelen: $4/3 * \text{«verdi»} - 1/3$. Den nye skalaen går dermed fra 1 til 5, med verdiene 1 – 2,33 – 3,67 – 5.

⁴⁷ Undersøkelsen Studiebarometeret sendes ut om høsten til alle studenter på 2. studieår i gradsgivende programmer.

signifikant ($p < 0.01$). Bryter vi svarene ned på fakultetsnivå, finner vi at bedringen på institusjonsnivå i sin helhet skyldes bedring i tilfredsheten hos studentene ved Fakultet for helsefag (HF). Her har andelen helt eller delvis enige steget med 18 prosentenheter. Fra å ha det svakeste resultatet blant de fire fakultetene i 2014, fremstår Fakultet HF i 2016 med det beste resultatet. Fremgangen i tilfredshet med emneevaluering ved HF viser at her har det skjedd en reell forbedring av praksisen. For Fakultet TKD ser vi derimot en nedgang i tilfredsheten på 8 prosentenheter. Selv om endringen ikke er like stor her som ved HF, er den statistisk signifikant ($p < 0.05$). Vi kan dermed gå ut fra at det har skjedd en reell svekkelse av evalueringspraksisen ved TKD. For fakultetene LUI og SAM er det bare små endringer mellom de to årene.

Figur 1. Studentevaluering av alle emner/fag. Sisteårsstudenten 2014 og 2016, andel enige.

Studentenes egeninnsats – tidsbruk

Studentenes tidsbruk blir målt i Studiebarometeret ved bruk av tre spørsmål som har vært stilt uforandret i årene 2014-2016. De tre kategoriene det spørres om, er ukentlig tidsbruk på «egenstudier (inkl. frivillig studiearbeid med andre studenter)», «læringsaktiviteter organisert av institusjonen (inkl. all undervisning og veiledning samt praksis hvis relevant)» og «betalt arbeid (ikke medregnet ferier)». I Studiebarometeret måles tidsbruken i høstsemesteret i 2. studieår. I tillegg måler HiOAs egen undersøkelse Førsteårsstudenten antall timer brukt på «ikke-organiserte studieaktiviteter (pensumlesing, oppgaveskriving, frivillig gruppearbeid etc.) i en vanlig studieuke dette semesteret». Her er det tidsbruk i vårsemesteret i 1. studieår som måles.

I gjennomsnitt bruker masterstudenter vesentlig mer tid på studiene enn bachelorstudenter. Ettersom bare 12,6 % av HiOAs studenter i Studiebarometeret er på masterprogram, mot 34 % i materialet på nasjonalt nivå, har vi her valgt å fokusere på bachelorstudentenes tidsbruk slik at resultatene blir sammenlignbare med nasjonalt nivå.

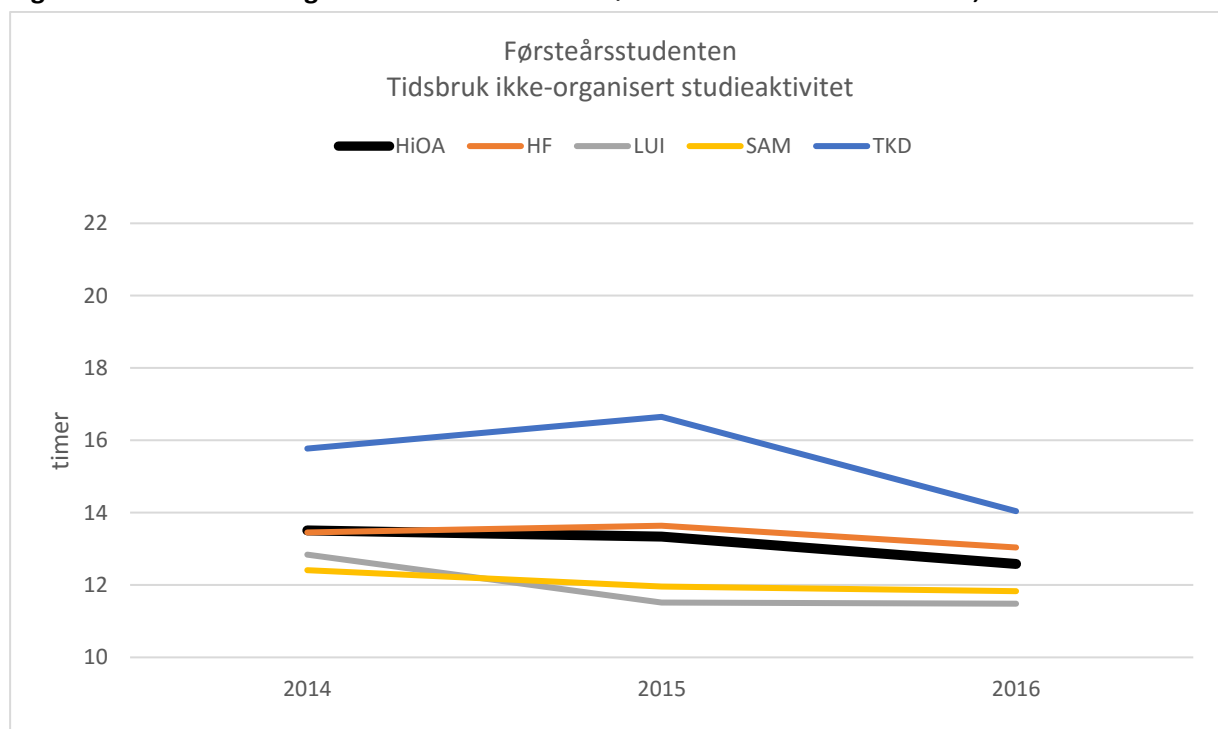
I figur 2 vises tidsbruk på egenstudier målt i Førsteårsstudenten for HiOA og fordelt på de enkelte fakultetene. Tallene gjelder kun heltidsstudenter. Figuren viser en synkende trend for HiOA som

helhet. For Fakultet TKD er fallet i tidsbruk fra 2015 til 2016 overraskende stort, men i 2016 er det likevel fortsatt slik at 1.-årsstudentene ved TKD bruker mer tid på egenstudier enn studentene ved de andre fakultetene. For alle tre årene er det 1.-årsstudentene ved SAM og LUI som bruker minst tid på egenstudier.

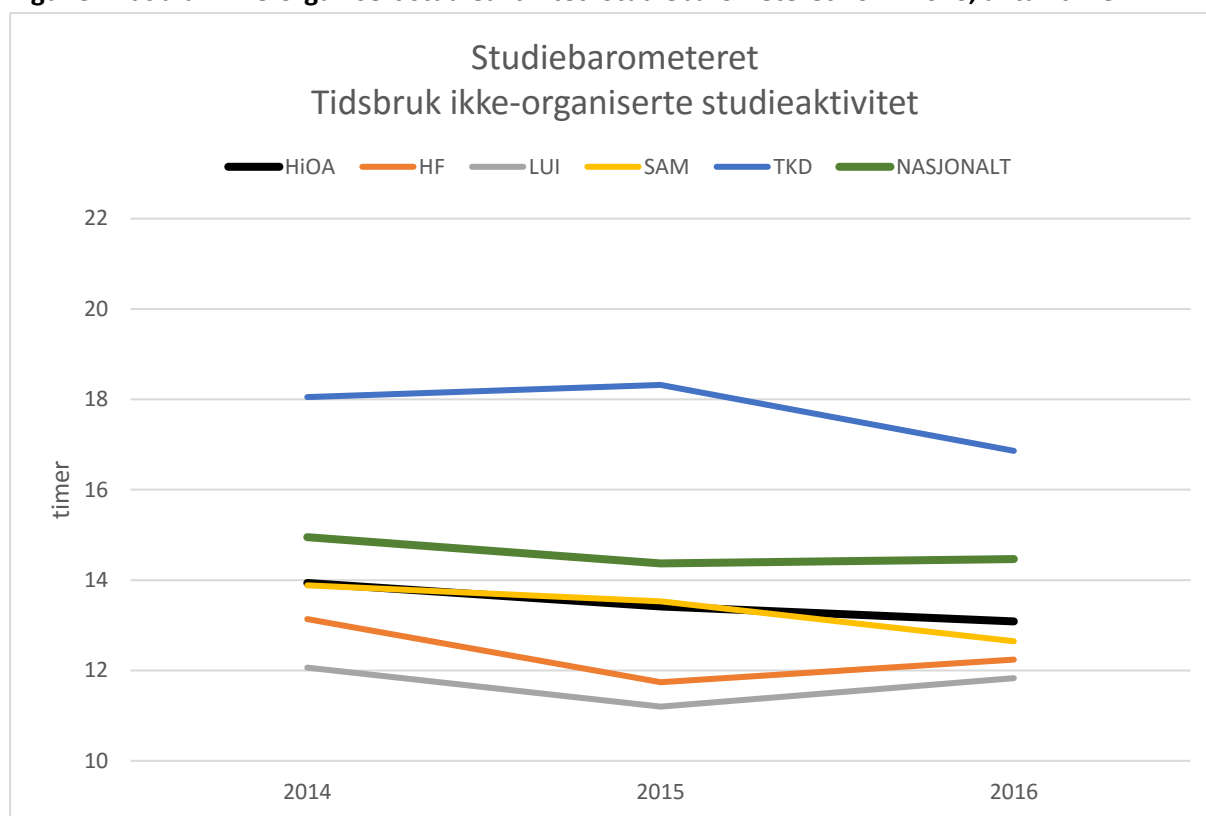
Figur 3 viser tidsbruk på egenstudier for heltidsstudenter i annet studieår, målt i Studiebarometeret. Her ser vi noen av de samme mønstrene som i Førsteårsstudenten, blant annet en fallende trend i tidsbruk på egenstudier over de tre årene for HiOA som helhet. Videre ser vi også her et relativt kraftig fall for TKD-studentene fra 2015 til 2016, samtidig som de i 2016 fortsatt bruker mer tid på egenstudier enn studentene ved de andre fakultetene. Men et par iøynefallende forskjeller mellom de to undersøkelsene gjelder studentene ved SAM og HF. Mens studentene ved HF bruker noe mindre tid på egenstudier i annet studieår enn i første, ser vi at studentene ved SAM øker tidsbruken på egenstudier i annet studieår (men mindre i 2016 enn i 2014 og 2015). Også ved TKD finner vi en stabil økning i egenstudier fra første til annet studieår.

Vi har også lagt inn nasjonale gjennomsnittsverdier for bachelorstudenter på heltidsprogrammer i figur 3. Verdiene er beregnet på grunnlag av helt identiske forutsetningene som for HiOA og fakultetene. Vi ser at HiOA-studentene brukte ca. en time mindre på egenstudier enn studentene nasjonalt i 2014 og 2015 og ca. halvannen time mindre i 2016.

Figur 2. Tidsbruk ikke-organisert studieaktivitet. Førsteårsstudenten 2014-2016, antall timer.

Figur 3. Tidsbruk ikke-organisert studieaktivitet. Studiebarometeret 2014-2016, antall timer.

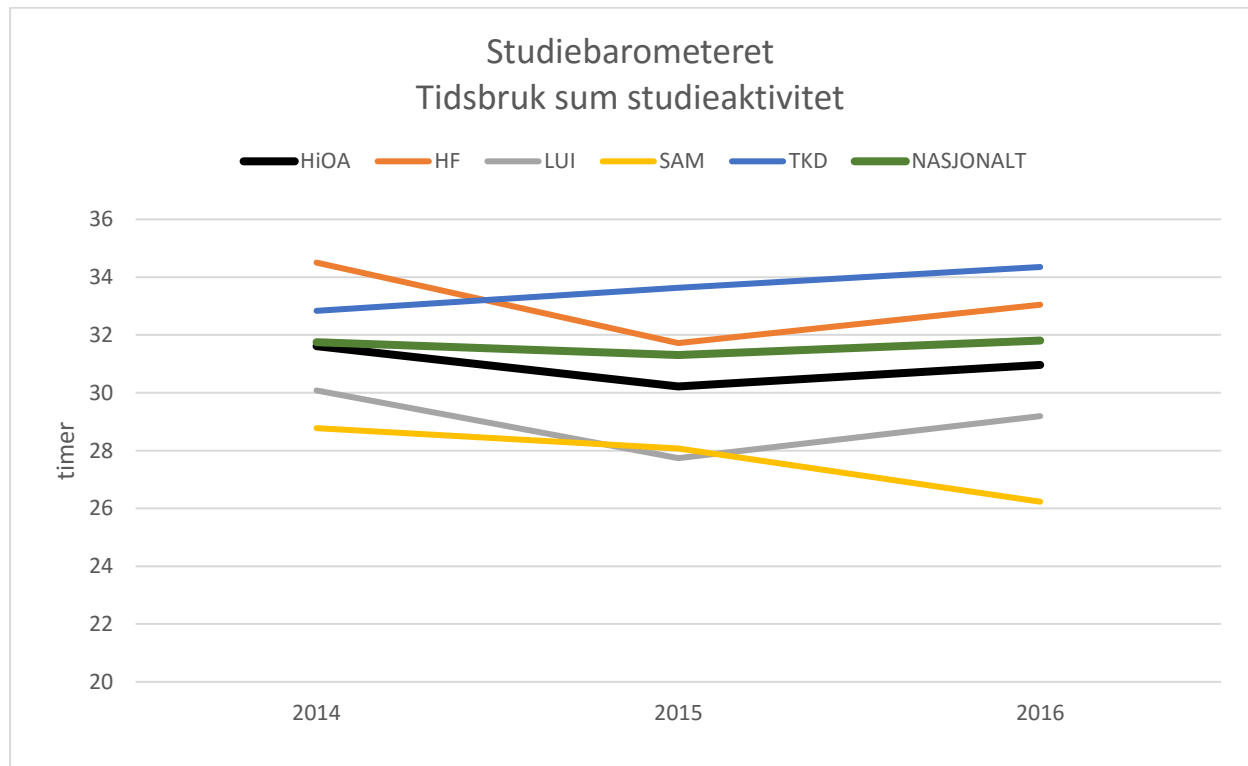

I figur 4 har vi beregnet total tidsbruk på studieaktivitet som summen av egenstudier og organisert læringsaktivitet. Vi ser i figuren at bachelorstudentene ved HiOA i 2014 brukte like mye tid på studier som bachelorstudentene nasjonalt, mens de i 2015 og 2016 brukte ca. en time mindre enn nasjonalt. For Fakultet TKD observerer vi en jevn økning i tidsbruken. Dette kan synes overraskende på bakgrunn av at TKD-studentenes tidsbruk til egenstudier falt så tydelig fra 2015 til 2016. Forklaringen er altså at fallende tidsbruk på egenstudier har vært ledsaget av en enda sterkere økning av tidsbruk til organisert læringsvirksomhet. De to siste årene har det vært TKD-studentene som bruker mest tid på studieaktiviteter, etterfulgt av studentene ved HF.

Fakultet SAM er det eneste fakultetet hvor studentene har hatt fallende tidsbruk over alle tre årene. I 2016 brukte 2.-årsstudentene ved SAM bare drøyt 26 timer til studieaktivitet. Dette er tre timer mindre enn studentene ved LUI og hele fem og en halv time mindre enn det nasjonale gjennomsnittet. Svarprosenten for SAM i Studiebarometeret var riktignok noe lavere enn for de andre fakultetene (43 % mot 59 % for de tre andre sett under ett), men med det antall svarende som ligger til grunn for beregningen (262), blir feilmarginen likevel ikke så stor at det kan rokke nevneverdig ved resultatet. Vi kan slå fast 1) at bachelorstudentene på SAM høsten 2016 brukte vesentlig mindre tid på studiene enn studentene ved de andre fakultetene og 2) at tidsbruken var så lav at det rimeligvis må forventes å gi seg utslag i svakere læringsutbytte.

Den lave studieintensiteten ved SAM som avdekkes i tidsmålingen er konsistent med andre funn i Studiebarometeret. For eksempel viser det seg at bachelorstudentene ved SAM i 2016 opplevde det som mindre krevende å nå sine karaktermål enn studentene ved de andre fakultetene. Vi finner dessuten en tydeligere tilbakegang fra året før på denne parameteren ved SAM enn ved de andre fakultetene. Videre viser et spørsmålsbatteri som måler «eget engasjement» at studentene ved SAM i mindre grad benytter seg av de organiserte læringsaktivitetene som tilbys, at de i mindre grad møter forberedt til undervisningen, og at de ikke opplever ikke sin egen studieinnsats som like høy.

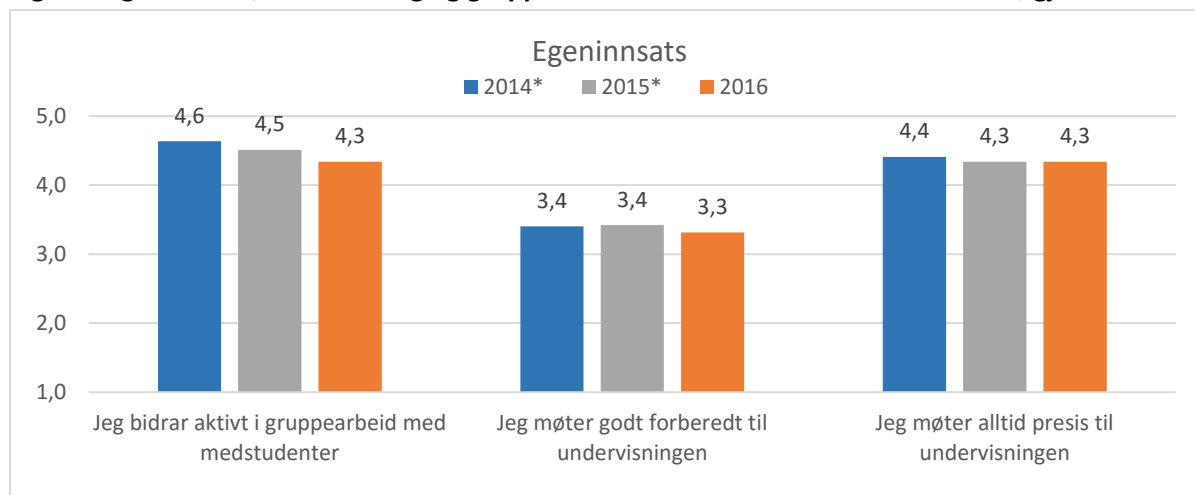
Figur 4. Total tidsbruk studieaktivitet, Studiebarometeret 2014-2016, antall timer.

Studentenes egeninnsats – undervisning og gruppearbeid

I Førsteårsstudenten har respondentene blitt bedt om å ta stilling til tre utsagn om egeninnsats: aktivitet i gruppearbeid, forberedelse til undervisning og presis oppmøte til undervisningen. Resultater på institusjonsnivå fra årene 2014–2016 vises i figur 5.

Figur 5. Egeninnsats, undervisning og gruppearbeid. Førsteårsstudenten 2014-2016, gjennomsnitt.

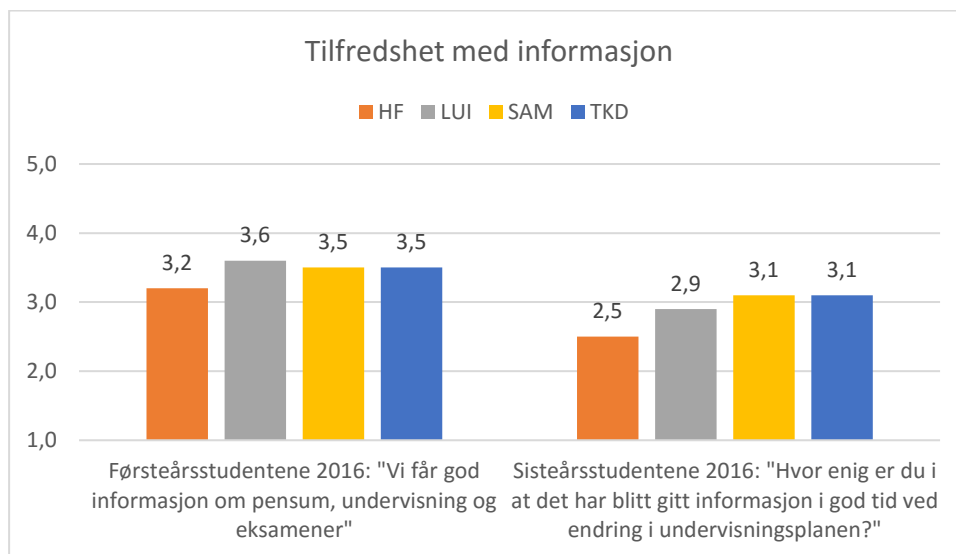
*svarene er omregnet til fempunkts skala for sammenligning med 2016

Som vi ser har det vært en liten nedgang i egeninnsats i gruppearbeid. I figur A3.1 i appendiks ser vi at mønsteret i nedgangen er omtrent den samme ved alle fakultetene. Det går også fram av figuren i appendiks at gjennomsnittene for egeninnsatsen i gruppearbeid varierer fra 4,1 (SAM) til 4,5 (LUI) i 2016. I 2015 rapporterte bachelorstudenter noe større grad av innsats i gruppearbeid enn masterstudenter gjorde, men denne forskjellen finner vi ikke i 2016. Når det gjelder å møte forberedt og presis til undervisningen, er nivået stabilt gjennom alle tre årene. Dette gjelder både for HiOA generelt (figur 5) og for de enkelte fakultetene (figur A3.2 og A3.3 i appendiks).

Tilfredshet med informasjon

Studiebarometeret 2015 og 2016 peker på at tilfredshet med studieadministrasjon og informasjon er blant indikatorene hvor HiOA ligger mest under det nasjonale gjennomsnittet. Vi har derfor sett nærmere på spørsmål som omhandler temaet i undersøkelsene Førsteårsstudenten 2016 og Sisteårsstudenten 2016. I Førsteårsstudenten får studentene ett spørsmål om generell tilfredshet med informasjon, mens i Sisteårsstudenten svarer de på tre spørsmål som omhandlet informasjon om endringer. Fra sistnevnte undersøkelse har vi valgt å presentere tilfredshet med informasjon om endringer i undervisningsplanen (de to andre gjelder endringer i gjennomføring av eksamen og i bestemmelser om innleveringsoppgaver). I begge undersøkelsene går svarskalaen fra 1 (ikke enig) til 5 (helt enig), og verdiene i figur 6 er gjennomsnittstall for respondentene fra hvert fakultet.

Figur 6. Tilfredshet med informasjon. Gjennomsnittsverdier fordelt på fakulteter.

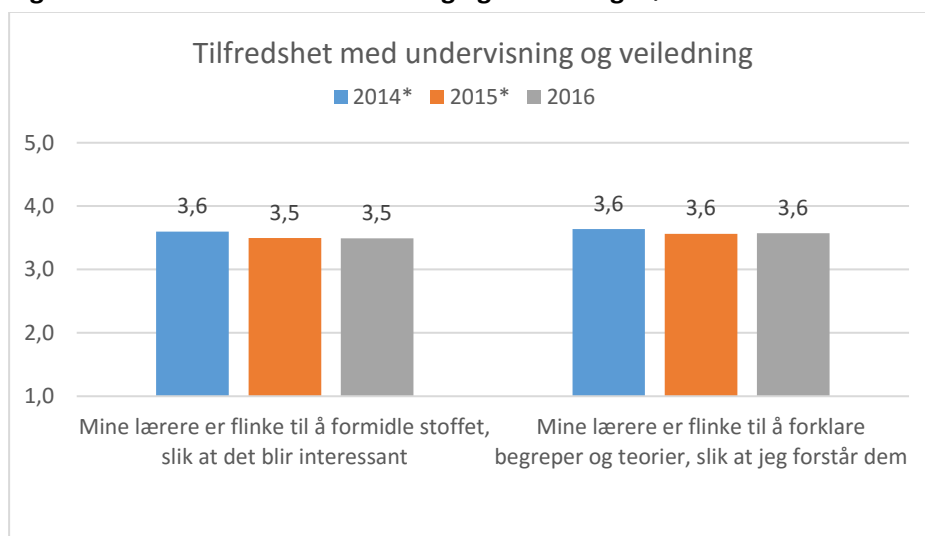
Et hovedtrekk i figuren er at studentene ved HF er mindre tilfreds med informasjonen de får enn studentene ved de andre fakultetene. Spesielt lav er scoren for sisteårsstudentene ved HF, men ingen av fakultetene har grunn til å være tilfreds med resultatet.

Det kan tilføyes at andelen som svarer at de *ikke* har opplevd endringer i undervisningsplanen er bare 4 prosent. Med andre ord har nesten alle opplevd at det har skjedd endringer i undervisningsplanen. Når omfanget av endringer er så stort, kan dette i seg selv være en kilde til misnøye.

Tilfredshet med undervisning og veiledning

Førsteårsstudentene har tatt stilling til tre påstander som er knyttet til tilfredshet med undervisning og veiledning (se figur 7).

Figur 7 Tilfredshet med undervisning og veiledning. Førsteårsstudenten 2014-2016, gjennomsnitt.

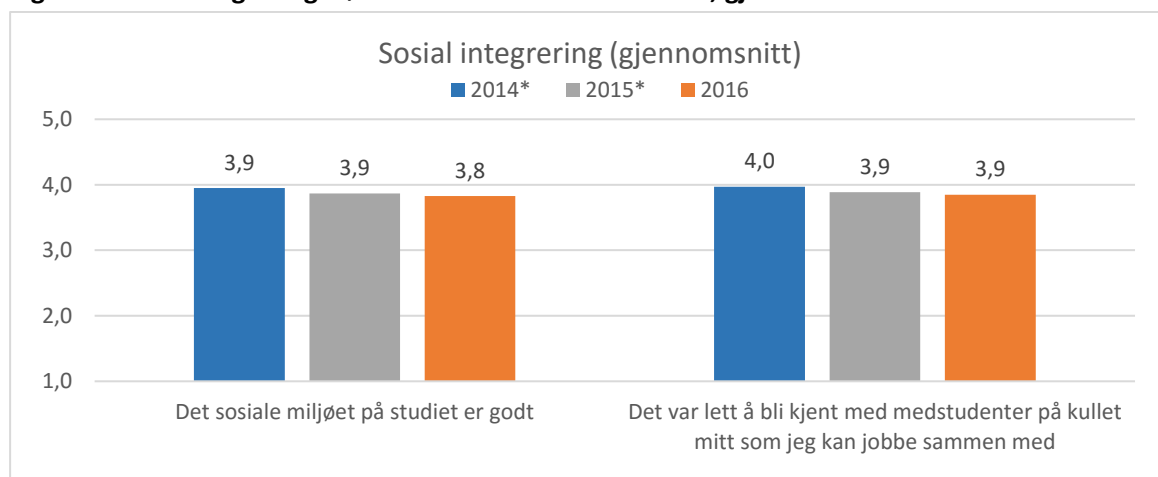

Når vi ser HiOA under ett, ser vi at førsteårsstudentene vurderer de tre indikatorene likt, og at det er en stor grad av stabilitet i målingene i perioden 2014–2016. Også på fakultetsnivå viser målingene stabilitet over årene (se appendiks, figur A6.1., A6.2. og A6.3). Der ser vi imidlertid at det trer fram noen forskjeller mellom fakultetene. Studentene ved LUI er gjennomgående mest tilfredse med formidling, forklaring og tilbakemelding. Når det gjelder tilbakemelding, er det en spesielt tydelig forskjell mellom fakultetene i 2016, hvor LUI-studentene har et gjennomsnitt på 3,9 og SAM- og TKD-studentene scorer 3,1⁴⁸. Når det gjelder indikatorene på lærernes formidling og forklaring i undervisningen, kan vi også ane en viss nedgang i TKD-studentenes tilfredshet fra 2014 til 2016. Tendensen er svak, men signifikant.⁴⁹

Opplevelse av sosialt miljø – første studieår

I undersøkelsen til førsteårsstudentene bes de om å ta stilling til to påstander som omhandler sosial integrering, operasjonalisert som opplevelsen av det sosiale studiemiljøet, og om det var lett å bli kjent med medstudenter som de kunne jobbe sammen med. Spørsmålene kan antas å fange opp risiko for frafall underveis i studieløpet. Figur 8 viser resultatene (gjennomsnitt) på institusjonsnivå.

Figur 8. Sosial integrering. Førsteårsstudenten 2014–2016, gjennomsnitt.

Som det går fram av figuren, er det gjennomsnittlig sett ganske god tilfredshet med opplevd sosial integrering ved HiOA. På begge spørsmålene ser vi likevel tegn til en svak nedgang fra 2014. Dersom vi bryter resultatene ned på fakultetsnivå (se appendiks, figur A7.1. og A7.2), finner vi at nedgang i opplevelsen av det sosiale miljøet primært har skjedd på HF og TKD, mens nedgangen på spørsmålet om hvor lett det var å bli kjent med medstudenter for samarbeidsformål har skjedd på de tre fakultetene HF, SAM og TKD. LUI ligger på topp med stabilt gode tall på begge indikatorene for alle tre årene.

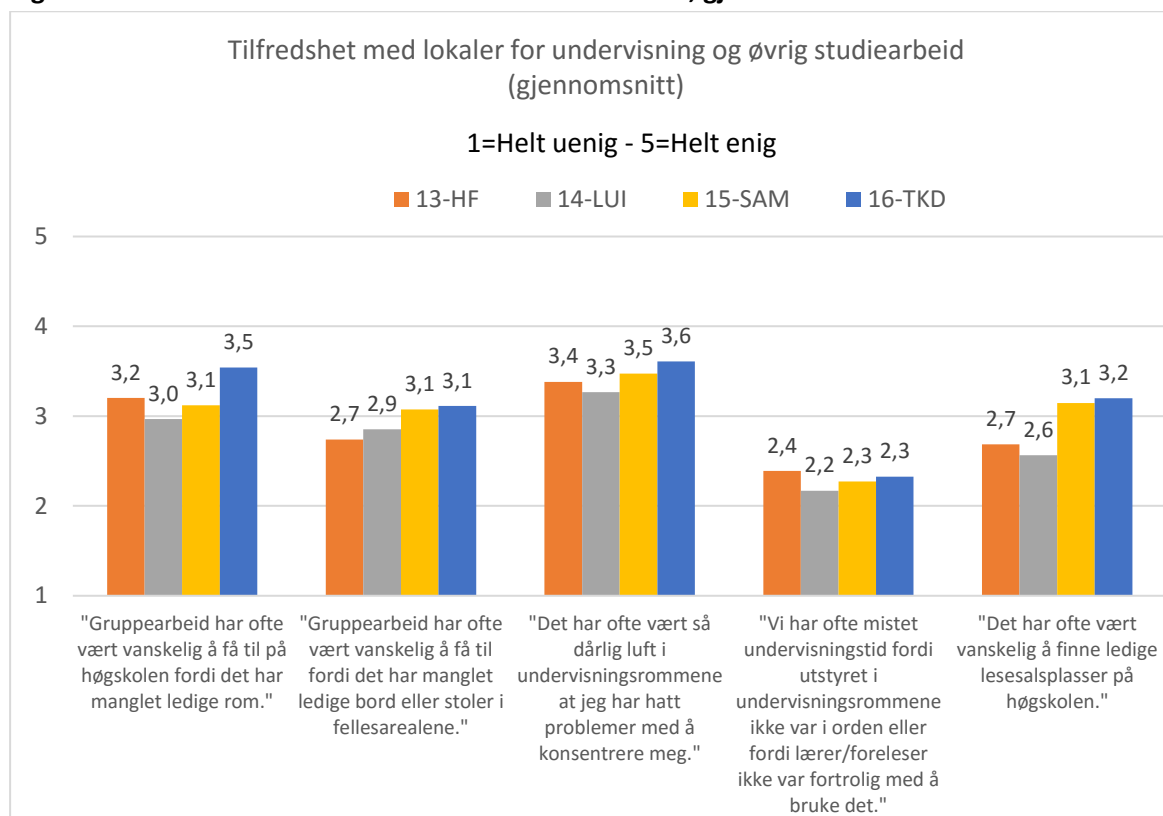
⁴⁸ Forskjellen er statistisk signifikant, $p < 0,01$.

⁴⁹ $P < 0,05$

Infrastruktur – tilfredshet med lokaler for undervisning og øvrig studiearbeid

Studiebarometeret viste at studentene ved HiOA har lavere tilfredshet med lokaler for undervisning og øvrig studiearbeid enn det nasjonale gjennomsnittet. I Sisteårsstudenten har vi spurt om tilfredshet ved med fem ulike egenskaper ved undervisningslokalene. Målingen tyder på at dårlig luftkvalitet er det som studentene opplever som mest problematisk (figur 9). Ved alle fakultetene er det en overvekt av studenter som sier seg enig i påstanden at «Det har ofte vært så dårlig luft i undervisningsrommene at jeg har hatt problemer med å konsentrere meg». Videre ser det ut til at mangel på ledige rom til gruppearbeid oppleves som det neststørste problemet i studiehverdagen, tett fulgt av mangel på ledige bord og stoler i fellesarealene. Det ser ut til å være studentene ved TKD som har de største utfordringene med lokaler og luftkvalitet. Tilgang til lesesalsplasser er svakest ved SAM og TKD.

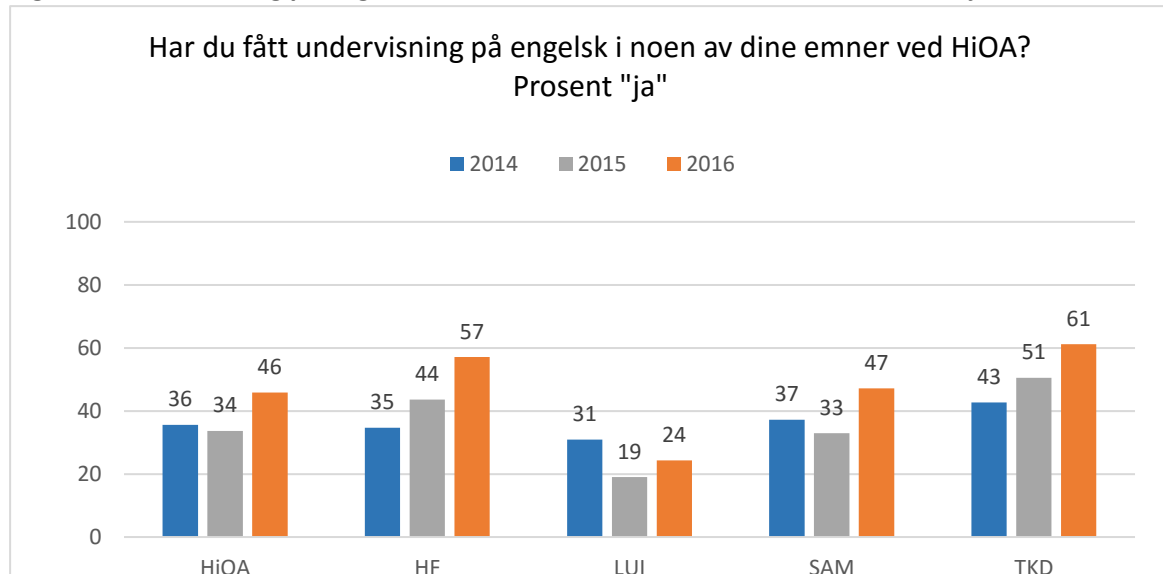
Figur 9. Tilfredshet med lokaler. Sisteårsstudenten 2016, gjennomsnitt.

Internasjonalisering

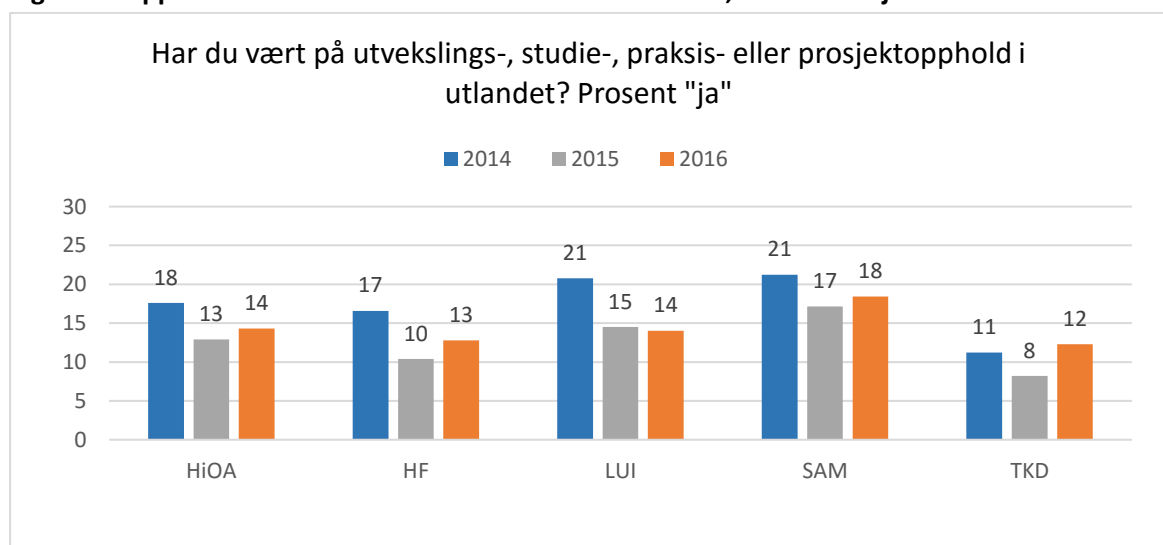
Fra undersøkelsen til sisteårsstudentene vil vi trekke fra to spørsmål som kan belyse den internasjonale orienteringen. Det første spørsmålet dreier seg om hvorvidt studentene har opplevd å få undervisning på engelsk (figur 10), mens det andre undersøker hvor stor andel av studentene som har hatt utenlandsopphold i forbindelse med studiene (figur 11).

Figur 10. Undervisning på engelsk. Sisteårsstudenten, 2014 – 2016, andel svart ja.

Figur 10 viser at det er en betydelig økning i andelen studenter som rapporterer at de har fått engelskspråklig undervisning. Mens det i 2014 var drøyt en tredjedel som svarte ja på dette spørsmålet, er det nesten halvparten i 2016. Økningen er tydeligst ved TKD og HF, mens det er en viss nedgang ved LUI.

Figur 11. Opphold i utlandet. Sisteårsstudenten 2014–2016, andel svart ja.

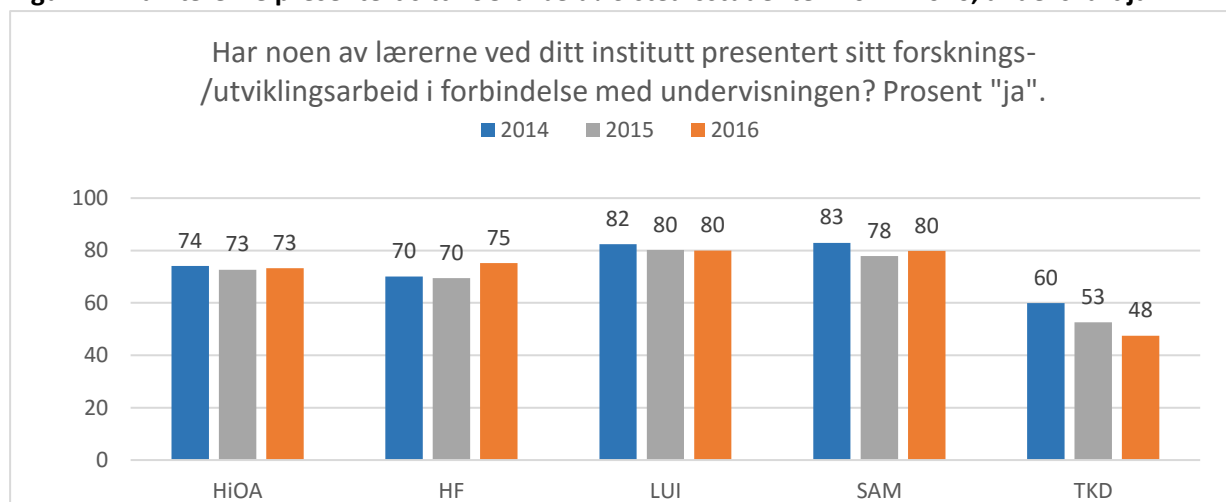

Når det gjelder utvekslings-, studie-, praksis- eller prosjektopphold i utlandet, finner vi at det har vært en nedadgående tendens fra 2014 til 2016. Unntaket er TKD, der nivået er forholdsvis likt i 2014 og 2016, med en forbigående nedgang i 2015. Vi har for øvrig også sett på hvor stor andel av utenlandsfarerne som presenterer sine erfaringer fra oppholdet for medstudenter i etterkant. Dette kan ses på som et tiltak for å spre de internasjonale erfaringene til studiemiljøet hjemme. Vi har sett at i overkant av 40 % av de som har vært på utenlandsopphold har gjort dette, men det er store variasjoner mellom fakultetene, fra 27 % ved TKD til 53 % ved HF (2016-tall).

Forskningsbasering

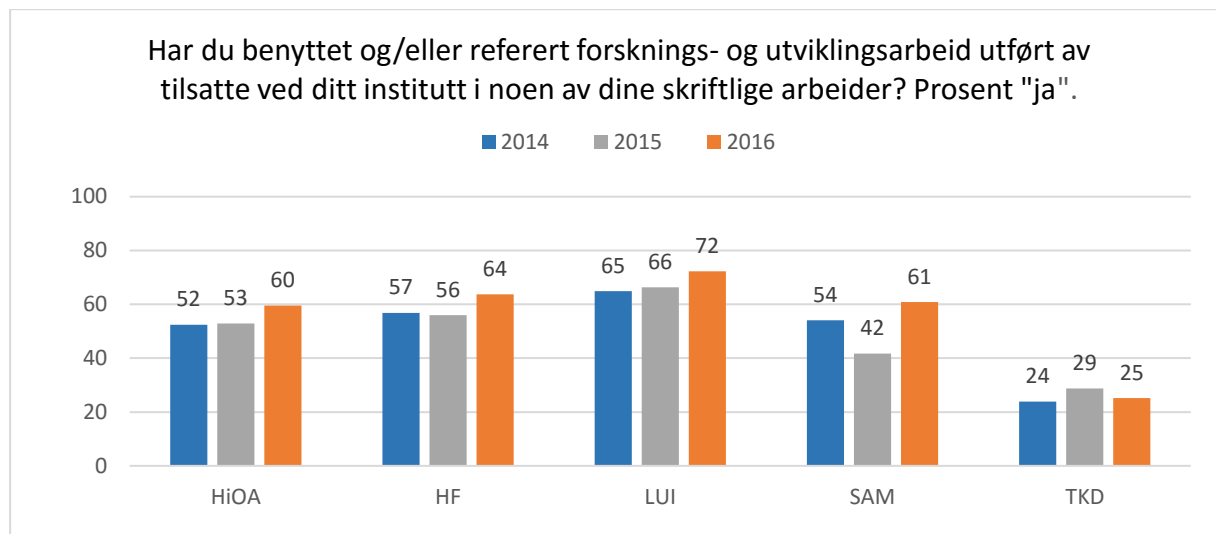
Sisteårsstudentene har fått to spørsmål som indikerer integrering av institusjonens forsknings- og utviklingsarbeid i studentenes utdanning. Det første spørsmålet dreier seg om hvorvidt lærerne bruker egne FoU-arbeider i undervisningen (figur 12) og det andre spør om studentene har brukt FoU-arbeider fra eget institutt i sine skriftlige arbeider (figur 13).

Figur 12. Har lærerne presentert sitt FoU-arbeid? Sisteårsstudenten 2014–2016, andel svart ja.

Figur 12 viser at i underkant av tre fjerdedeler av HiOA-studentene har erfaring med at lærerne viser til sine egne FoU-arbeider i undervisningen. Vi ser imidlertid også at det er nokså store forskjeller mellom fakultetene. Prosentandelen er høyest ved LUI og SAM, noe som er gjennomgående gjennom alle tre årene. Ved TKD er det en langt mindre andel som rapporterer at lærerne viser til egne FoU-arbeider, og her er tendensen dessuten nedadgående gjennom de tre årene.

Figur 13. Bruk av FOU-arbeid fra eget institutt i skriftlige arbeider. Sisteårsstudenten 2014-2016, andel svart ja.

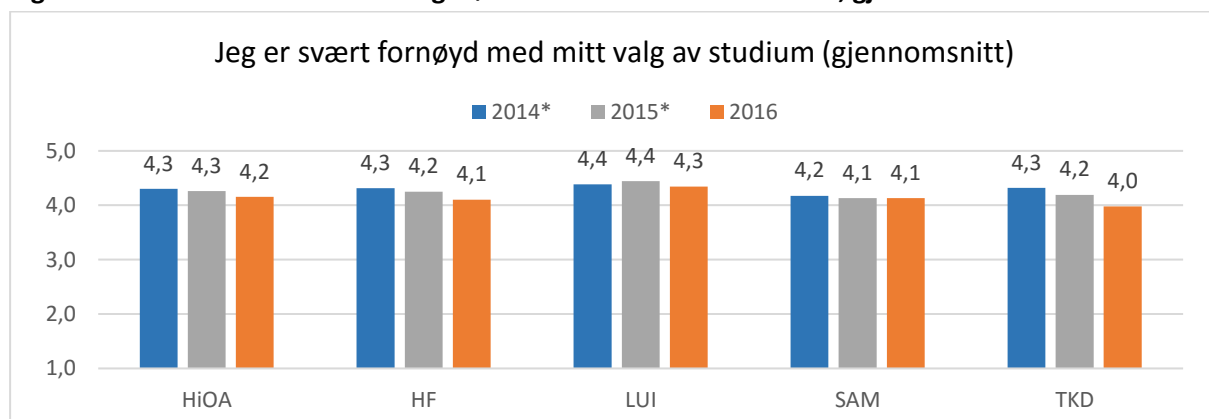

Figur 13 viser at nesten tre fjerdedeler av studentene ved LUI i størst grad bruker forskning fra eget institutt i sine skriftlige arbeider i 2016, mens det bare er en fjerdedel av studentene ved TKD som rapporterer at de gjør det. Fra 2014 til 2016 har det vært en økning i hvor stor andel av studentene som bruker eller refererer FoU-arbeid fra eget institutt, og denne økningen er nærmest uniform fra fakultet til fakultet, med unntak av TKD, der nivået er omtrent likt i 2014 som i 2016.

Tilfredshet med studievalg

Hvor tilfredse er førsteårsstudentene alt i alt med sitt valg av studium? Påstanden som førsteårsstudentene har tatt stilling til er formulert slik at de skal svare hvor enige de er i at de er svært fornøyd med studievalget sitt.

Figur 14. Tilfredshet med studievalg. Førsteårsstudenten 2014–2016, gjennomsnitt.

Figur 14 viser at studentene gir stor tilslutning til utsagnet om tilfredshet med studievalget. Det er bare mindre forskjeller mellom fakultetene i 2016-undersøkelsen. Hovedbildet må sies å være at tilfredsheten er temmelig stabil. Det kan imidlertid være grunn til å holde øye med om de små tegnene til nedgang vi ser fra 2014 til 2016 fortsetter.

Hva påvirker studentenes tilfredshet med studieprogrammet?

Bak den gjennomsnittlige tilfredsheten med studieprogrammet skjuler det seg en variasjon i svarene – studentene er mer eller mindre tilfredse. Vi har derfor undersøkt hvilke studierelaterte forhold som er av betydning for å forklare variasjon i tilfredshet med studievalget. Dette har vi gjort ved hjelp av multippel regresjonsanalyse hvor vi har tatt utgangspunkt i Studiebarometerets spørsmål om undervisning, veiledning og læringsmiljø som forklaringsvariabler. Overordnet tilfredshet med studieprogrammet er avhengig variabel. I det følgende vil vi presentere hovedtrekkene i analysen. Analysen er for øvrig presentert i sin helhet i appendiks A14. Dersom ikke annet er nevnt, er alle effekter som omtales statistisk signifikante.⁵⁰

Når det gjelder aspekter ved undervisning og veiledning, finner vi at engasjerende undervisning har størst betydning for tilfredsheten med studieprogrammet. Tilfredshet med faglig veiledning har også relativt stor betydning. Opplevelsen av om tilbakemeldinger på egne arbeider har vært konstruktive, synes derimot ikke å ha noen effekt på overordnet studietilfredshet.

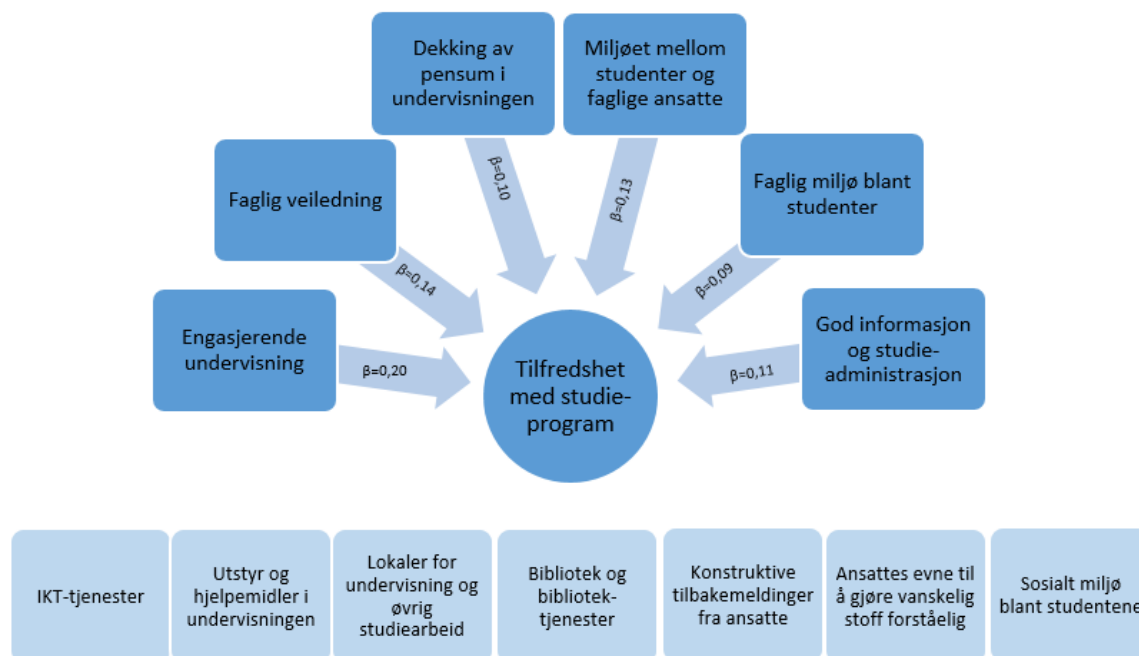
Når det gjelder læringsmiljø, er det særlig miljøet mellom studenter og faglige ansatte som ser ut til å være av betydning for studietilfredshet. Dette resultatet harmonerer godt med at studentene også legger vekt på betydningen av faglig veiledning. God informasjon og studieadministrasjon ser også ut til å bidra til tilfredse studenter. Det faglige miljøet blant studentene ser til en viss grad ut til å være assosiert med tilfredshet med studieprogrammet.

Rammefaktorer som lokaler, utstyr og bibliotek- og IKT-tjenester ser ikke ut til å påvirke tilfredsheten med studieprogrammet i vår analyse.

⁵⁰ $P < 0,05$

Figur 15 oppsummerer analysen. Forholdene i de lyse boksene nederst har altså ingen signifikant betydning for tilfredsheten med studieprogrammet i denne analysen.

Figur 15 Hva har størst betydning for tilfredshet med studieprogram? Regresjonsanalyse basert på Studiebarometeret 2016.

Vi har gjort en tilsvarende analyse av data fra førsteårsstudentene, og selv om variabelsettet bare er delvis overlappende, er det mulig å gjøre noen sammenligninger med analysen av Studiebarometerets data. Engasjerende formidling i undervisningen var viktig for tilfredshet også blant førsteårsstudentene, og det samme gjelder betydningen av god studieinformasjon. Et annet likhetstrekk er at konstruktive tilbakemeldinger på skriftlige arbeider heller ikke har betydning for overordnet studietilfredshet for førsteårsstudentene. En forskjell mellom undersøkelsene er at et godt sosialt studiemiljø er av signifikant betydning for studietilfredshet blant førsteårsstudentene.⁵¹

⁵¹ I undersøkelsen til førsteårsstudentene er imidlertid det overordnede spørsmålet om tilfredshet knyttet til det noe mer generelle *studievalg* i stedet for *studieprogram*.